

Revista Musical Catalana

Butlletí mensual de l'Orfeó Català

Per al nostre jovent

III

Damunt dels instints tenim un conjunt de tendències, natives unes i adquirides altres, que són l'impuls immediat del moviment de la vida; i, en virtut de la llei d'unitat, les analogies entre les característiques individuals d'aquestes tendències formen agrupacions de major i menor categoria. Les tendències natives si són ètniques, com la que ens interessa en el cas present, són constitucionals, és a dir: no es poden alterar sense una greu descomposició de la personalitat; cal esperar que soni l'hora, també filla d'una altra llei natural inexorable, d'anar, per la mort de l'agrupació derivada, a contribuir a la formació o progrés d'una altra. Les tendències adquirides són modificables; per això les agrupacions que en resulten tenen menys estabilitat. El meravellós del cas és que persistint dins la llei d'unitat, seguint la marxa ètnica que la naturalesa li imposa, l'individu progressa sense perdre la seva personalitat, ans ben al contrari; si intenta sostreure-s'hi, gravita dins l'òrbita d'una altra escola, sense progrés, com un esclau. Prova ben evident que això prové d'una intel·ligència infinitament superior a la nostra.

Quan un poble que, com el nostre, ha arribat a fer-se una llengua, una literatura, unes arts, uns codis que li constitueixen una personalitat ben definida i reconeguda, que posseeix un folklore musical extens i característic, i, malgrat haver-se-li imposat la creença que era arribada la seva darrera hora i que les seves despulles havien d'anar a nodrir una altra regió germana, té la virilitat de demostrar que encara són ben vives les característiques que l'han creat, és debades que un fill de la pura nissaga d'aquest poble, apte a devenir músic, pretengui sostreure's a la dependència racial conservant íntegra la seva personalitat; si ho intenta gravitarà dins d'una altra òrbita, produint realitzacions exòtiques poc interessants sovint, o mancades d'unitat. Diversos casos adduits per mi en el parlament de la IV Festa de la Música Catalana, proven aquesta afirmació.

Sembla que l'ànima d'un poble, substantiu tan emprat per la literatura, sigui una realitat tan positiva com l'existència de l'electricitat, el magnetisme, els raigs R o X, els quals nosaltres, per manca d'un receptor especial, apreciem només pels seus efectes. Fins sembla que pel camí de la consciència aquesta ànima parli als fills que saben estimar-la. Vegi's el succeït a la nostra veïna França en començar la gran guerra: malgrat ésser una nació laica separada violentament de l'Església, sacerdots i missioners que podien permanèixer sense perill individual en altres parts del món, anaren espontàniament a incorporar-se a les files que lluitaven per la pàtria. Em consta d'una manera precisa que un jove, fill d'una família molt benestant que habitava Barcelona, havent fugit de França per eludir els vint-i-vuit dies de caserna que obliga a fer la llei de reclutament francesa, es presentà, disposat a sofrir l'expiació exigida, per a poder engruixir l'exèrcit del front. ¿No diu això que l'ànima d'un poble parla pel camí de la consciència? La humanitat és encara massa jove per a objectivar casos com aquest i tants altres de semblant transcendència.

Una de les causes més eficients de la lentitud de les evolucions, sobretot de les collectives, és el procés de les idees, els sentiments i els actes, que, seguint Antonin Eymieu, vaig exposar en el parlament de la Festa de la Cançó Catalana. Una idea resta estèril si no s'empelta en un sentiment, i els actes són fills dels sentiments. Un sillogisme farà néixer el desig d'adquirir una determinada qualitat, però si aquesta idea no arriba a ingressar en un sentiment o a formar-ne un de nou acoblada amb altres idees, restarà voleiant per la imaginació. Els sentiments, síntesis d'idees, que mouen la nostra constitució física, són naturalment lents a formar-se; per això els moralistes, quan la raó diu que s'ha d'adquirir un determinat sentiment, recomanen practicar-ne els actes encara que no se sentin.

El sentiment de pàtria, tan intel·lectual i noble pel seu pur altruisme, quan és sincer predomina damunt tots els instints i tendències. I no veig que el nostre ressorgiment hagi arribat encara a aquest punt; quan certs moments reclamen un gros sacrifici, tot seguit sorgeixen els acomodaments del *seny*. No vull insistir perquè podrien atribuir-se'm intencions ben estranyes al meu esperit. El sediment racial que els fills de la nostra terra portem dintre és encara ben viu i ben fort, però cal netejar-lo d'escòries resultants de vicissituds passades perquè torni a florir amb la seva antiga esplendor. Considero que la trajectòria que seguim és la justa i que ens portarà a la realització del nostre ideal. Però la perfecta catalanització del compositor és feina nostra, i, naturalment, veig de més a prop la seva complexitat i delicadesa. Les brillants premisses establertes pel nostre folklore exigeixen un art ben català en el seu fons com en els seus detalls; un art que el nostre jovent no arribarà completament a formar si l'amor a la pàtria no l'empara; no pas un amor cerebral i acomodatiu, sinó un amor pene-

trat ben íntimament en el fons del sentiment, que domini, que sigui ben amo dels instints i tendències. El poeta, el pintor, l'escultor, l'arquitecte, en el curs ordinari de la vida constantment senten frases, s'assabenten de fets, i veuen colors i formes que la raó els permet conjuminar per a produir obres ben apreciables. La completa subjectivitat de la música no permet al compositor enganyar-se a si mateix, no pot fingir sense caure en les inspiracions anodines que he senyalat. Si pretén contribuir a la formació d'un art ben característic ha de posseir aquella intensitat d'amor a la pàtria que ho governa tot: instints i tendències. Un aspirant a compositor ben fill de Catalunya, naturalment ben dotat, pot adquirir la intensitat del sentiment indispensable a la formació del nostre art, aplicant, amb la relació necessària al seu cas, el consell dels moralistes: sadollant-se del nostre folklore i harmonitzant-ne les cançons i ballets més característics. Arribarà un moment en què rebutjarà harmonitzacions que, malgrat llur perfecció tècnica, trobant-les impròpies del caràcter dels temes, li causaran un desconhort semblant al que li produiria veure la seva mare enjoiada amb vestits que disfressessin la seva personalitat. Llavors podrà emprendre la composició de glosses que el portarà ràpidament a produir obres originals ben filles de la nostra nissaga.

Això no vol dir que es pugui descurar l'estudi de les altres escoles. La influència de la forma francesa i del lirisme italià en la intensa subjectivitat germànica i la que mútuament exerceixen entre ells aquests matisos, demostren la necessitat d'aquest estudi. Però cal procedir amb ordre. Començar per formar-se un concepte just del geni, prescindint dels clixés literaris. La característica fonamental del geni és un imperatiu messiànic independent de qualitats i defectes, que no permet a l'home que el posseeix, desviar-se el més mínim de la trajectòria que la seva missió li imposa. Si el mirem amb els nostres ulls de músic, veurem la justesa de l'austera definició de V. d'Indy: "El Geni crea, el Talent combina"; i apreciànt-ne la seva nova substància musical, comprendrem els tanteigs dels precursors, i les combinacions del Talent ens faran permeables a l'evolució gran o petita que ha motivat la seva vinguda. Classificant-los trobarem uns genis que podríem anomenar directors, la principal característica dels quals és matar la forma regnant portant-la al seu apogeu, fent-la insuperable i obrir una finestra de cara a un nou horitzó, de la mateixa manera que Bach matà la Fuga, i, introduint-ne rudiments episòdics en els temps de la "suite" i amb obres més grans de forma encara poc determinada, preparà l'adveniment de la Sonata i de la Simfonia, els motllos de les quals Beethoven trencà amb procediments semblants, obrint el camí a un romanticisme que ha portat el modern poema musical, i també com Wagner, dominant la forma fins a prescindir dels seus convencionalismes, ha enlairat la música dramàtica, matant l'òpera i fent pressentir el quadre dramàtic musical. Al costat d'aquests

es troben uns genis que, sense sortir de la normalitat, són models d'altres aspectes. Al cap d'ells hi ha Mozart. Beethoven parla de les vicissituds humanes, de les lluites i dolors amb l'accent d'un home noble però sagnant; Mozart en parla amb la puresa i serenitat del sant que des de la seva altura albira llur causa i finalitat; d'aquí la seva difícil interpretació. Schumann poetitza innombrables aspectes de la vida sense moure'ls de la terra. Chopin es concreta a la poesia del dolor però elevat aquest fins albirar esperances consoladores. Mendelssohn ens diu que l'home no s'ha de descompondre ni en les circumstàncies més anormals de la vida. Els novells aspirants a compositor que vulguin formar-se un estil han d'analitzar els procediments tècnics emprats per aquests genis per a crear llurs obres cabdals i els procediments tècnics emprats pel talent dels precursors i popularitzadors per a produir obres ben notables que, mirades sense microscopi, semblen genials i que sens dubte resulten la transició entre el talent i el geni. Procedint d'aquesta manera en trobaran de nascudes en diferents èpoques que circumstàncies independents de l'art han contribuït a fer insuperables. Un exemple: les misses de Palestrina i els motets de Victòria. El sentiment religiós que en l'Edat Mitjana dominava la raó ha fet que aquestes obres no siguin superades com a religioses. Jo, escoltant en la sala de concerts la senzillesa i intensitat de la pregària d'una missa de Palestrina o d'un motet de Victòria, em sento transportat al temple; en canvi, escoltant en el temple les ampullositats poèmàtiques d'una missa de Bach o de Beethoven, em sento traslladat a la sala de concerts. Un altre exemple: la *Passió segons Sant Mateu*, de Bach. La forma lliure, rudimentària en el temps de Bach, acoblada pel seu portentós geni a l'austeritat de l'Evangeli en els recitats i regint els comentaris dels ariosos i corals, fa aquests fragments insuperables; escoltant-los em sento fora del món, al qual em torna el "ritornello" de les àries fent-me pressentir el seu convencionalisme que m'exigeix forts raonaments per a combatre la nosa que ens fan i admetre'n la genialitat.

Considero que en la foscor produïda per la gran evolució actual, no puc cloure aquestes orientacions sense exposar al nostre jovent el meu criteri respecte a l'actitud que ha d'adoptar. Aquest ha d'ésser el tema del propinent article que em sembla que serà el darrer.

ANTONI NICOLAU

Centenari de la Renaixença Catalana

En la commemoració del Primer Centenari del modern Renaixement català, ha volgut La Revista l'assistència íntima i la companyia dels Mestres. A tots els gloriosos capdavaners de l'esperit, ha demanat un record del moment més joïós de llur vida exemplar o d'altres aspectes relacionats amb llurs activitats, i amb la fe que les ha mogudes i els ha enlairat a la preeminència entre nosaltres.

Heus ací la resposta enviada per En Lluís Millet, la qual ha estat publicada en el quadern extraordinari de La Revista corresponent a gener-juny de 1933.

• ELS MEUS RECORDS

Era el temps de la segona bullida del catalanisme, era l'època dels continuadors dels patriarques del nostre Renaixement iniciat per l'Aribau. Era el període de la primera pujada de la saba política en el catalanisme; l'època del discurs d'En Guimerà en els Jocs Florals, dels articles de l'Aldavert en *La Renaixensa*, dels virils crítics de Pàtria d'En Matheu. Als joves que ens vam trobar en aquella revolada de lirisme profètic, encara ens dura l'emoció d'aquell moment i l'enyorem... no trobant l'equivalent en el moment d'ara d'aquells desigs i esperances tan sublims, malgrat la present realitat conhortadora.

En Valentí Almirall sembla que era el capitost del tirat polític del catalanisme. Era ell un poc especial en el seu ideari; volia que el catalanisme fos tradicionalista a Vic, demòcrata a Figueres, etc., prenent virolats colors, segons la faisó de les encontrades. Els Permanyer, l'Aldavert, En Guimerà no volgueren pas aprovar aquest mosaic dintre la gran unitat del revifament del sentiment pairal, i se separaren de l'Almirall, i fundaren la "Lliga de Catalunya", d'on sortiren les primeres eleccions de color netament catalanista.

Allí, en aquell local de la Plaça de Catalunya, m'hi portava un germà meu, que era de la colla de la *ceba*, com els deien els *positivistes* de llavors, els despreocupats, els qui només pensen en fer *quartos*, o els qui tota idea generosa fa somriure amb menyspreu. A la sala principal de la "Lliga de Catalunya", en la presidència, a la paret, s'havien col·locat dues peces de marbre; una negra, en la qual estaven gravades les paraules que els Consellers de Barcelona publicaren protestant de la iniquitat de Felip V quan aquest, per la força, va prendre Barcelona, per a després trepitjar totes les nostres llibertats. A l'altre costat d'aquesta taula negra i trista, hi havia també la blanca, amb marges daurats, que, radiant, esperava la data del dia

de la nostra resurrecció gloriosa. Com me les mirava jo, aquelles nostres taules, una, la de la nostra llei morta, l'altra, la de la llei del nostre avenir gloriós!... Com batejava el meu cor mirant aquella blancor i aquell or tan esperançador!

En un lloc un poc retirat del local hi havia la *sala dels savis*, que en deia l'Alió, qui verament tenia gràcia en la ironia i fins a voltes en la mossegadeta feridora... Els *savis* eren En Guimerà, els Permanyer, l'Aulèstia, l'Aldavert, l'Alsina, gran temperament polític, i el mateix Alió, que sempre donava moviment a l'escena. Jo, alguna vegada, amb el meu germà m'hi encabia, callat i admirat de tot el que deien aquells grans homes; i després sortia com una flama d'aquell niu de l'ideal renovador, i me n'anava a casa arborat i encès de cor. Em recordo com en un moment d'aquests vaig dictar l'*Himne* de les meves *Catalanesques*, que després serví de germen del motiu dels homes d'*El Cant de la Senyera*.

L'Alió, jo ja el coneixia, perquè era del meu ram i sovintejava a la botiga on jo havia venut solfes des de noi. Ell fou l'introduïdor de la música catalana als nostres salons amb les seves melodies originals i amb les seves harmonitzacions de cançons populars nostres. Ell era un ver temperament d'artista, i si En Clavé assenyala el fort crit de la primera entrada de la nostra música en el Renaixement, si després En Rodoreda i algun altre porten alguna nova modalitat de valor en aquest nou moviment de la nostra música, l'Alió marca bé una segona època, caracteritzada amb un nou sentit d'elegància, amb un refinament estètic ben remarcable i suggestiu. Música catalana no era per a nosaltres res més que l'empelt de la nostra cançó popular en l'art que conreàvem. En la cançó del poble gustàvem totes les gràcies i tota una bellesa virginal. La seva llibertat rítmica, les modalitats antigues que la decoren ens feien un contrast tan accentuat amb la música clàssica que coneixíem, amb música del dia, fos d'òpera, fos de més baixa categoria, que aquella nostra cançó antiga, viva encara en el nostre poble, ens robava el cor i el pensament i no volíem pas altre segell per a l'art que somniàvem ben nostre i característic. ¿I que no en vèiem l'exemple en els nostres poetes? El nervi de la millor poesia dels nostres poetes, no els venia del tremp fort, concís i sincer de la nostra cançó? El miracle dels idil·lis de Mossèn Verdaguier, ¿hauria sortit sense la frescor de l'aigua d'aquella font de Juvenci que Mossèn Cinto begué directament des de la seva infantesa?

Jo recordo que anant amb algun amic d'excursió per la muntanya, si el meu company entonava una tonada d'òpera o d'altra música del dia, jo en sentia repugnància i el feia callar dient que profanava el paisatge, i jo llavors a plens pulmons cantava l'última cançó popular que em rondava per dins i que em semblava filla i mare d'aquelles terres que trepitjàvem i d'aquella llum que ens corprenia.

En Clavé havia guanyat el cor de la nostra gent, de tota la nostra gent, rics i pobres; però els músics d'aquell temps no el respectaven pas gaire. Els professionals li retreien no sé quantes tares, i fins aquella savoria forta i a voltes ben subtil de la seva melodia, aquella franquesa, a voltes vulgar, però sempre tan nostra, aquell seu instint admirable de fer-se seva la cançó del poble, de fer-ne substància pròpia; tot ho menyspreaven o en rebaixaven el valor fins a no trobar-n'hi. Però nosaltres, els joves músics catalanistes, ens anàvem adonant de la forta personalitat catalana del nostre cantor popular i endevinàvem tota la seva transcendència. ¡Quina llàstima que els nostres chors populars no catessin millor aquelles melodies tan frescoes i aquelles genials descripcions de natura! Llavors vingué l'Exposició Universal del 88, amb la seva tanda de concursos d'orfeons i bandes. Llavors sentírem, pels chors forasters que vingueren, una manera de cantar en conjunt desconeguda per nosaltres. La justesa d'afinació, l'emissió natural i ben timbrada, l'equilibri i fusió de les veus, foren una revelació que engendrà en nosaltres un fort desig de crear quelcom semblant a casa nostra. L'amistat d'En Vives, afecte íntim, intercanvi d'ideals, il·lusions i esperances, féu néixer en nosaltres el bell somni de l'exaltació de la música catalana, tenint per principal instrument un chor model que cantés Clavé d'una manera nova, fent aparèixer totes aquelles bel·leses que nosaltres hi sentíem, però que els nostres chors populars no realitzaven; un chor model que sublimés la nostra cançó tradicional amb les formes exuberants de l'art culte, un chor model que, començant essent d'homes sols com els que fundà En Clavé, eixamplés després les seves ales i es convertís en chor mixt per a arribar a cantar la gran música choral dels grans genis de la humanitat. Als primers cantaires que aplegàrem, ja els vam prometre que arribarien a cantar la *Novena Simfonia*, de Beethoven, cosa que ells sovint ens retreien quan nosaltres, després que saberem un poc de solfa, els portàrem unes quantes harmonitzacions de cançons populars i quan, més tard, els férem cantar alguna peça d'En Clavé. Ells sempre ens retreien la *Novena*! Nosaltres, En Vives i jo, els deïem: "Ja vindrà; primer el pa de casa; després vindrà el gran art, el de les altres èpoques i el dels grans genis; però aquest pa de casa no l'hem de deixar mai; no hem de fer com els mals hereus, que abandonen la masia pairal per la vida de ciutat, i el patrimoni es desfà i no queda res del nom de casa. D'aquest petit llevat de la nostra cançó poden sortir grans coses, i com que hem perdut fa temps la nostra tradició artístic-musical, és amb l'accent de la cançó, és amb la seva fortalesa que hem de donar vida forta i perenne al nostre art."

D'aquesta manera nasqué l'ORFEÓ CATALÀ, engendrat per l'amor a l'art i per l'amor a la Pàtria; ajuntant-se els dos sentiments en un, compenetrant-se els dos enamoraments en un sol amor, i flamejant tot en el foc de l'entusiasme d'una joventut que volgué Déu que florís en un ambient de generosa

il·lusió pura, d'esperança en un esdevenidor gloriós de la nostra Catalunya. Aquesta il·lusió, aquest amor, aquesta efusió sentimental ens feia trobar a cada cançó que cantàvem un nou accent, un nou matis, un nou timbre que fos expressió de l'inefable sentiment que ens corprenia. I aquest fou el segell característic del nostre art.

L'obra dels orfeons de Catalunya no és res més que la peculiar manifestació musical, la lírica expansió sentimental del recobriment de la consciència catalana. El dia que els orfeons de Catalunya perdin aquest esperit que els dóna vida, perdran l'alè, no solament per a fer art popular, sinó per a tota manifestació realment artística. Com Catalunya, el dia que oblidés o menyspreés els dies aquells de la seva primera Renaixença, en els quals l'amor profetitzà la resurrecció futura, en aquell dia començaria la vera i definitiva decadència de la nostra Pàtria estimada.

LLUÍS MILLET

Francesc Viñas

Catalunya plora de nou la mort d'un fill il·lustre. La música catalana està de dol. Hem perdut un gran artista, un home bondadós, un cor noble inflammat en el més pur ideal: Francesc Viñas, com aquell rossinyol de la nostra cançó, s'és mort! La ciutat ha exterioritzat la seva pena en acompanyar compungida les despulles del tenor estimat. L'ORFEÓ CATALÀ, que rebé inequívokes proves de l'amor fervorós que l'insigne cantant li professava, ha sentit el dolor de la punyida amb no menys intensitat.

La REVISTA MUSICAL CATALANA, que s'honorava amb la col·laboració de l'excels cantor i crític refinat, tan enamorat del seu art, va ocupar-se tot just ara fa un any del valuós llibre *El Arte del canto*, que podríem anomenar el testament líric d'En Viñas, i aquest darrer hivern s'adheria a l'homenatge de la placa del Liceu que perpetuarà el record del gran intèrpret wagnerià, fent una detinguda relació de l'acte.

No hem de repetir, doncs, l'elogi de l'artista que la mort ens ha robat, els mèrits del qual han estat justament exalçats arreu. Volem només recordar, en aquest trist comiat, de quina manera En Viñas s'havia compenetrat amb l'obra de l'ORFEÓ CATALÀ i com senti també vivament l'amor desinteressat per la cultura del poble.

No oblidarem mai les hores de gaudi que ens proporcionà la seva cooperació en els Festivals wagnerians celebrats l'any 1913 al Palau de la Música Catalana, oferint-nos les primícies de l'estudi depuradíssim que amb el més gran amor havia dedicat a la interpretació de *Parsifal*. L'any anterior s'havia unit també la veu d'En Viñas a la dels nostres cantaires en ocasió de la visita que l'ORFEÓ féu a Madrid. El cèlebre tenor es trobava allí, i com que figurava en el programa del tercer concert donat al Teatre Reial l'*Himne de l'arbre fruïter*, que el mateix Viñas havia encomanat al poeta Maragall i al compositor Morera, demanà cantar el "solo" de l'airosa cançó, que despertà en l'aristocràtic auditori un entusiasme gran. Ja és sabut que l'himne aquest fou compost expressament per a la Festa anual de l'arbre fruïter que el famós cantant instituí a Moià, el seu poble natal. Allí mateix fundà un chor d'homes amb el nom d'"Els Cavallers del Sant Graal" i, en dissoldre's, anys enrera, volgué En Viñas que la seva senyera fos dipositada a l'ORFEÓ CATALÀ. La prova darrera de l'afecte que el plorat artista sentia per la nostra institució restarà perenne en la pàgina liminar del preuat llibre *El Arte del canto*, on en llengua vernacle deixà escrita En Viñas la següent dedicatòria: "Als mestres cantaires del gloriós Orfeó Català i al seu digne fundador En Lluís Millet, *novell Hans Sachs*. Homenatge d'admiració."

La memòria de Francesc Viñas la guardarem amb veneració, i el seu ensenyament i els seus consells, tot admirablement exposat en el llibre referit, el millor tractat de cant que coneixem, seran una guia segura per a assolir un major perfeccionament en les nostres tasques orfeòniques.

* * *

Francesc Viñas Dordal, l'eminent tenor, morí a la nostra ciutat el dia 14 de juliol, víctima d'un tumor que li aparegué al pulmó i d'una complicació neumònica, sobrevinguda a darrera hora. El mateix dia, a la tarda, en un vagó especial sanitari, havia arribat de Francfort del Main, on anà a darrers de juny a fi de sotmetre's a un examen facultatiu. Poc abans de les set rebé els Sant Sagraments. Mitja hora més tard moria, rodejat de la seva filla Mercè, el seu fill polític Dr. Vilardell i els seus germans Pere i Mn. Marian, el notable i ben conegut compositor de música. Recordem que no havia passat un any encara de la mort de la seva esposa Júlia Novelli, altra artista excel·lent.

En Viñas era fill de Moià, en la qual vila va néixer el 27 de març de 1863. Comptava ja, doncs, 70 anys. De família molt humil, hagué de començar, de menut, a treballar en una fàbrica, d'obrer manual.

De molt jove, va demostrar la seva extraordinària afició al cant, i aconseguí entrar al Conservatori del Liceu de Barcelona, on féu els seus estudis amb molta brillantor, sota la direcció del professor Gonçal Tintorer. Més tard rebé lliçons del mestre Goula, el qual preparà el seu debut al Gran Teatre del Liceu, en 1888, amb l'òpera *Lohengrin*. El públic acollí el novell tenor amb un entusiasme dels més francs.

Després d'haver cantat en els principals teatres d'Itàlia, i posteriorment al "Covent Garden", de Londres, al "Metropolità", de Nova York, i al Reial, de Madrid, En Viñas seguí la seva carrera triomfal per tots els escenaris d'òpera del món, i cantà preferentment el repertori wagnerià com pocs l'hagin igualat, i la seva glòria culminà amb l'estrena a Espanya, al nostre Liceu, de *Parsifal*, la nit del 31 de desembre de 1913. En el mateix teatre havia cantat En Viñas innombrables temporades. Per bé que els seus èxits més assenyalats els obtingué en les obres de Wagner (*Lohengrin*, *Tannhäuser*, *Tristany* i *Parsifal*), cantant-ne alguns fragments en català, no es féu menys admirar en la interpretació del repertori italià: Verdi, Donizetti, Meyerbeer, etc.

Retirat definitivament de l'escena, En Viñas va fer-se admirar encara en un Festival a benefici de la Creu Roja francesa, que es donà al Palau de la Música Catalana el dia primer de març de 1915.

Francesc Viñas unia a aquest gran renom d'artista una gran fama — que era la que ell estimava per damunt de tot, i per la qual treballava — d'home d'altres valors, amb una cultura no gens vulgar i d'un alt esperit de civisme i de patriota exemplar. Ho demostrà d'una manera ben palesa amb la publicació l'any 1931 del seu llibre *El Arte del canto*, del qual ja hem parlat (magnífica edició de la Casa Salvat, S. A.), i que actualment s'està traduint a l'anglès.

En 1905, fundà al seu poble nadiu, la ja referida Festa de l'Arbre, avui tan popularitzada, la finalitat de la qual és la d'inculcar als nois l'amor a la naturalesa i el respecte als arbres, que tants serveis presten a l'home.

Pertanyia a l'Acadèmia dels Arcades, de Roma, i estava en possessió de nombroses condecoracions de diversos països: Espanya, Anglaterra, Itàlia i Portugal.

El malaguanyat artista, que enyoraran tots els que tingueren la sort de tractar-lo, tan senzill i servicial amb els seus amics, sempre agraït als elogis que li eren dedicats ben justament pels mèrits que ostentava, vinculat del tot, en aquests últims temps,

a l'obra cultural i artística del Govern de Catalunya, ha mort quan anava a veure consagrada tota la seva actuació d'artista i de pedagog. President del Comitè Pro-Liceu i membre de la sub-ponència musical del Consell de Cultura, al costat de les més altes figures de la nostra música, havia estat l'inspirador de l'actuació d'aquell Comitè, i dels projectes, fruit de l'esmentada Ponència, que ja té fixats el Govern de Catalunya.

Ha mort després de deixar formulat del tot el pla de la vinent temporada al nostre Gran Teatre, que té en estudi la Generalitat, i havent vist consagrat per aquest Govern el que fou gran ideal de tota la seva vida: la festa de l'arbre fruïter, amb la invitació a totes les escoles de Catalunya de celebrar-la cada any. El Govern de Catalunya, com el més alt honor a la memòria de Francesc Viñas, es proposa realitzar l'obra que ha deixat projectada i de seguir fidelment la seva orientació admirable.

Elevem una oració al Creador per l'ànima de l'excel·lent cantor, ensems que repetim als seus familiars, i d'una manera particular al mestre Mn. Marian Viñas, l'expressió sincera del nostre condol.

J. S.

El XX aniversari de la fundació de l'Associació de Música da Camera

El dia 14 de juny tingué lloc a l'Hotel Ritz el sopar commemoratiu dels vint anys de constant actuació de l'"Associació de Música da Camera". Amb aquest motiu es reuniren entorn de la taula que presidí el Dr. August Pi Sunyer, l'actual president d'aquesta meritíssima entitat, bon nombre d'amics i entusiastes de l'esmentada Associació.

Entre altres veiérem els mestres Llongueres, Marquès, Sabater, Salvat i Pahissa; la notable cantatriu senyora Mercè Plantada; els violinistes Costa i Perelló; els pianistes Gibert-Camins i Vives; el guitarrista Llobet; el senyor Joaquim Renart, de l'ORFEO CATALÀ; el senyor Alfons Par, president de l'Associació Wagneriana; senyors Clausells, Romea, Zanné, Borràs, Gallardo, Gisbert, Piñol, Góngora, Martin, Vallès, etc.

Oferí l'àpat el soci senyor Pujol, el qual, ben documentat, féu una molt interessant ressenya dels cinc primers anys heroics de l'entitat. Cercà els orígens de l'Associació i recordà que la data del primer concert que celebrà fou la del 1 d'abril de l'any 1913. Llegí la llista dels socis fundadors; recordà l'actuació del mestre Granados en un concert (31 octubre 1915) que resta històric perquè fou el darrer al qual el nostre malaguanyat artista pogué prendre part, i esmenta també que fou aquesta Associació la que, després de deu anys d'absència, portà el mestre Pau Casals a Barcelona, en un concert que tingué lloc el dia 18 de novembre de l'any 1917. Aquest concert tingué l'eficàcia de promoure un gran nombre d'altres i des de llavors restà assegurada l'existència de l'"Associació de Música da Camera". Dedicà un record als difunts Granados, Rabentós, Ignasi Folch i Torres i Jeroni de Moragues, i lloà els fundadors i els actuals directors de l'entitat.

Fou molt aplaudit.

El Dr. Pi i Sunyer digué unes breus paraules per cloure l'acte amical:

Així com el senyor Pujol ha parlat del passat, ell vol parlar de l'esdevenidor i augura que els anys futurs de l'Associació seran de plenitud i d'ample i merescut prestigi.

Parlaren, encara, els senyors Joan Llongueres, Borràs de Palau i la senyora Plantada, la qual fou molt aplaudida en recordar que el seu debut de cantatriu fou precisament en un dels primers concerts de la "Camera" (1913).

El mestre Llongueres s'aixecà per a comunicar als presents l'agradosa nova que acabava de rebre d'Amsterdam, i era l'acord pres aquell mateix dia en l'Assemblea de delegats de la Societat Internacional de Música Contemporània, acceptant l'ofertament que en nom de la Generalitat de Catalunya, de l'Ajuntament de Barcelona i de la Secció de Catalunya de la S. I. de M. C. havia fet el mestre Lamote de Grignon de celebrar el festival, junt amb l'Assemblea corresponent, de l'any 1936, a la ciutat de Barcelona.

Aquesta nova, tan falaguera per la nostra música, fou rebuda amb franques demostracions de veritable satisfacció.

Trameteren llur adhesió a aquests acte els senyors Antoni Laporta, Astort, Frank Marshall, Enric Roig (de Conferència Club), Josep Granyer, Josep de Lamanya, Societat Filharmònica de València, Eduard Toldrà, Orquestra Simfònica de Madrid, Joaquim Pena, Manuel de Falla i Pau Casals.

Ara bé, hom comprendrà millor la importància de l'obra realitzada per l'"Associació de Música da Camera" durant aquests vint anys que es commemoren, si, ampliant els records ben curiosos evocats pel senyor Pujol en el seu parlament de sobretaula, recollim ací el nom dels artistes i de les entitats o agrupaments més significatius que els socis de "Camera" han pogut admirar i aplaudir en el Palau de la Música Catalana gràcies a les actives gestions i a la intel·ligent organització de la Junta de l'expressada Associació.

Realment tots els artistes nostres de més prestigi han desfilat en aquests concerts. Volem recordar primer els que la mort traïdorament ens ha pres, ja que a més del dissortat Enric Granados i de Josep Rabentós, director de la primera orquestra de l'"Associació de Música da Camera", s'hi compta també l'inimitable pianista Carles G. Vidiella, l'interpret ideal de la música chopiniana, el qual, cooperant en el concert del 12 de juny de 1913 va delectar-nos igualment amb l'execució pulcríssima de les *Variacions serioses*, de Mendelssohn.

Entre els vivents, una llarga corrua de noms ens vénen a la memòria, tals són: Pau Casals, Lluís Millet, Joan Manén, Gaspar Cassadó, Francesc Costa, Josep Iturbi, Joan Massià, Miquel Llobet, Ricard Viñes, Marian Perelló, Blanca Selva, Antoni Sala, R. Gerhard, J. Pahissa, R. Vives, Mercè Plantada, Concepció Badia, Andreu Fornells, Mercè Strobel, Concepció Callao, E. Toldrà, Graziella Pareto, Rosa Garcia Fària, Josep Sabater, Ferran Via, Emili Vendrell, Alexandre Ribó, Pilar Rufi, Joan Gibert-Camins, Guillem Garganta, Frederic Longàs, Alexandre Vilalta, Sainz de la Maza i els professors que constitueixen o constitueixen encara els agrupaments instrumentals: Trio de Barcelona, Quartet Renaixement, Doble Quintet de l'Acadèmia Granados, Orquestra de l'Associació de Música da Camera, Orquestra Pau Casals, Orquestra Clàssica i Banda Municipal de Barcelona. Recordem també la cooperació prestada a alguns d'aquests concerts per l'ORFEÓ CATALÀ (Festivals Beethoven i concert en honor de Ravel) i Orfeó de Sans (Festival Honegger i Falla).

Quant als artistes forasters vegi's quin esplendor de noms, reconeguts en el món musical entre els de major prestigi: mestres directors E. Fernández Arbós, A. Pérez Casas, Manuel de Falla, Saco del Valle, J. Turina, F. Gaubert, Albert Wolff, G. Georgesco, Heinric Laber, Georges Sebastian, Anton Webern, Jane Evrard; pianistes Eduard Risler, Arthur Rubinstein, José Vianna de Motta, M. Horzowski, P. Loyonnet, Wanda Landowska, Alfred Cortot, W. Backhaus, S. Prokofieff, A. Braiowski, Harold Bauer, Fanny Davies, Lucie Caffaret, A. Godowsky, M. Ciampi, Aline van Berentzen, M. Maas, Yves Nat, Otto Schulof, B. Moiseiwitsch, Robert Casadesús, Ed. Steuermann, A. Uninsky; violinistes Antoni F. Bordas, J. Thibaud, M. Crickboom, F. Vecsey, G. Enesco, M. Quiroga, S. Szigatti, J. Heifetz, F. Kreisler, Mischa Elman, N. Milstein; cantants i cantatrius, Armand Crabbé, Georg. A. Walter, Maria Freund, Aga Lahowska, Vallin-Pardo, G. Vix, C. Croiza, M. Freundowa, Nina F. Jaques-Dalcroze, S. Hoffmann-Oneguín, Elsa Respighi, C. Dahmen, M. Davidoff, Nina Kochitz, Lilly Hafgren, Elena Gerhard, Elis. Schumann, R. Hayes,

S. Balgueri, V. Janacopulos, i els agrupaments vocals, Chor Nacional d'Ukrània, Cosacs del Kuban, Quintet negre de la Universitat de Fisk, Kendroff Quartet, Chor Smetana de Praga, "La Petite Scène" de París; violoncellistes, André Heking, A. Alexamiann, J. Gaillard, M. Maréchal, i altres artistes, ben segur, l'omissió dels quals es justifica en una llista tan extensa.

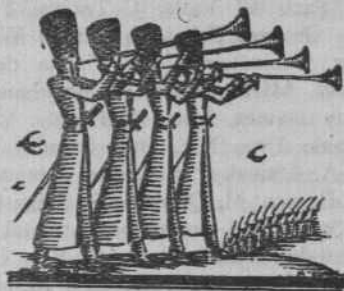
Pel que es refereix als conjunts instrumentals forans llur enumeració és igualment brillant: "Orquesta Sinfónica" de Madrid, "Orquesta Filarmónica" de Madrid, Orquestra de la "Société des Concerts du Conservatoire" de París, "Orquestra Lamoureux" de París, "Société des Concerts d'Autrefois" de París, "Société des Instruments Anciens" de París, "Societat Moderna d'Instruments de vent" de París, "Orquestra Femenina Jane Evrard" de París, "Orquesta Clásica" de Madrid, "Institució de Música antiga" de Munic, Quintet Instrumental de París, Quintet Rosé, Quartet Arbós, "London String Quartet", Quartet Capet, Quartet Rosé, Quartet Rebner, "Wiener Streichquartet", "The Music Society String Quartet" de Londres, Quartet Lener, Quartet Zimmer, Quartet de Budapest, Quartet Flonzaley, Quartet belga amb piano, Quartet Genzel, Trio Cortot-Thibaud-Casals, Trio Francès, Trio Caffaret.

Com ja se suposa, en el transcurs d'aquest vint anys d'Associació de Música da Camera ha donat a conèixer un nombre considerable d'obres modernes i ha tret també de l'oblit altres d'antigues, els títols de les quals allargarien amb desmesura aquesta nota retrospectiva. Fem constar només, abans d'acabar, per llur caràcter extraordinari, els Festivals consagrats a Beethoven (*Novena Simfonia*: 1923, i *Missa Solemnis*: 1928), Pergolesi (*La serva padrona*: 1922), Ravel (1924), Schoenberg (*Pierrot lunaire*: 1925), Garreta (*Concerto de violí*: 1926), Falla (*El Retablo de Maese Pedro*: 1926, i *La vida breve*: 1932), J. Pahissa (1928), O. Respighi (1929), Honegger (*El Rei David*: 1929), Milhaud (1932), i, ara darrerament, el Festival Wagner per a commemorar els cinquanta anys del seu traspàs.

I, encara, dintre les sessions d'Audicions Intimes trobaríem la col·laboració d'alguns artistes més, entre els quals s'hi compten dues personalitats de gran relleu en el món musical: Ildebrando Pizzetti i l'hongarès Bela-Bartok.

Aquesta ha estat la vida laboriosa de l'Associació des de la seva fundació l'any 1913: carrera brillant com pocs exemples trobaríem a casa nostra. Que l'èxit l'acompanyi en els anys venidors per a mantenir el seu ben guanyat prestigi!

S.

L'ORFEÓ CATALÀ A TARRAGONA

Feia trenta anys que l'ORFEÓ CATALÀ no havia anat a cantar a la vella Tarraco. Quan els choristes saberen que tindria lloc una excursió a tan interessant ciutat, tota la collectivitat se'n sentí frísosa, ja que la visita a Tarragona és sempre motiu de gaudi i ensenyament.

Invitada la nostra entitat choral per tal de clausurar el curs de l'Associació Filharmònica de Tarragona, s'hi desplaçà el tercer diumenge del passat mes de juny, dia 18, i assolí un èxit extraordinari, malgrat no haver pogut assaborir l'interessant concert bona part del públic tarragoní, ja que l'entrada era sols reservada als senyors socis de la Filharmònica.

Ja a l'arribada del tren a Tarragona, s'aplegaren a l'andana bon nombre d'amics i devots de l'ORFEÓ CATALÀ, autoritats, els dirigents de la Filharmònica, entre els quals el president En Rafel Miracle, el senyor Piñol i el fundador senyor Valls, amb els mestres Gols, pare i fill, directors de l'Orfeó Tarragoní; els cantaires i la senyera del mateix Orfeó; el chor "L'Ancora", també amb la Senyera; i un nodrit grup de cantaires de Gelida, amb el director mestre F. Peracaula, que es trobaven de pas a Tarragona i volgueren retre homenatge als components de l'ORFEÓ CATALÀ. I els senyors Ixart, Companys, Morera i tants altres.

Organitzada la comitiva que precedia la Senyera de l'ORFEÓ CATALÀ, la Junta i els mestres Millet, Pujol, Salvat, Comella i Tomàs, feia bo de veure el serpenteig de figures i noies orfeonistes, escales amunt vers la Rambla que guarda Roger de Llúria, tenint per fons aquella meravella de mar blau, balcó de la Mediterrània. Arribats davant la Casa de la Ciutat, que era atapeït de gent, l'ORFEÓ CATALÀ, cantà, dirigit pel mestre Millet, el *Cant de la Senyera*, que fou vivament aplaudit. I mentre, la Junta de l'ORFEÓ s'avançava a saludar la primera autoritat municipal, en tant que els restants expedicionaris ocupaven tota la sala de sessions de la Casa Comunal, per tal d'oír la brillant salutació que a la ciutat de Tarragona feia el nostre caríssim vice-president senyor Vicenç de Moragas, i els mots de benvinguda que ens adreçava el digne primer tinent d'alcalde, el ciutadà Manuel Miró Esplugues, per trobar-se absent de Tarragona l'alcalde en propietat senyor Lloret. Parlament de tons vibrants i emotius, lloant l'obra artística de l'ORFEÓ CATALÀ i la seva altíssima catalanitat, arreu i tothora ben manifesta. Acabà, enmig de grans aplaudiments, oferint, en nom de la ciutat de Tarragona, una bella llaçada per la Senyera de l'ORFEÓ, la qual li fou posada tot seguit, i fou ovacionada.

Encara, com resum de gentilesa, l'Ajuntament obsequià les senyoretas orfeonis-

tes amb uns ramells de flors que tingueren cura de repartir les gentils orfeonistes de l'Orfeó Tarragoní, i fou agraïda com es mereixia tan fina atenció.

De la Casa Comunal es dirigiren els expedicionaris a la Catedral Basílica, on s'aplegava una gran concurrència, s'oïria la Missa i l'ORFEÓ CATALÀ cantaria alguna composició. En començar la cerimònia religiosa, ocupà el seu tron al presbiteri Sa Eminència el Cardenal, acompanyat del senyor Vicari General, que volgué així demostrar a l'ORFEÓ tot el seu amor de Pare amantíssim i el que li mereix l'obra social i artística de la nostra entitat coral, delicadíssima atenció que mai no agraïrem prou.

L'ORFEÓ CATALÀ, dirigit pel mestre Millet, cantà una *Aleluia* gregoriana, la *Pregària a la Verge del Remei* (que sabem que emocionà profundament Sa Eminència i tots els que es trobaven al temple), i *Al cel blau*, el "solo" del qual cantà el tenor J. Torra, amb tota emoció.

Acabada la Missa, el senyor Cardenal-Arquebisbe s'avançà al presbiteri i dirigí la paraula als components de l'ORFEÓ CATALÀ amb mots paternalíssims en què vibrava el més pur optimisme, tot fent vots perquè del pas de l'ORFEÓ per la venerable i magna metropolitana, en quedés un anhel major i restés plasmat en forma d'un cant que rememorés el VII Centenari de la Consagració de la Catedral Tarragonina. Acabà amb una especial benedicció per a tots i per llurs famílies.

La Junta de l'ORFEÓ CATALÀ, amb el vice-president senyor Moragas, mestres Millet i Pujol, Vives, Estany, Tomàs Millet i Renart, féu després, al Palau Arquebisbal, la visita particular a l'Eminentíssim senyor Cardenal Dr. Vidal i Barraquer, en la qual era també present l'Hustre senyor Vicari General Dr. Manuel Borràs, per tal de testimoniar a tan alta autoritat eclesiàstica tot el nostre afecte i pregon agraïment; amb motiu d'aquella visita oïrem de llavis de Sa Eminència mots del més viu elogi pel nostre ORFEÓ.

Els expedicionaris, desafiant la calor, s'escamparen per la ciutat, visitant els in-nombres tresors tarragonins. Altres anaren a la Fàbrica de Tabacs per tal d'admirar el museu de les descobertes romanes, orgull de Catalunya. I bona part ens quedàrem a la Catedral, meravella dels segles, ben guiats pel propi senyor Vicari General Doctor Borràs i per Mossèn Serra Vilaró, l'expert director de les excavacions tarragonines, que ens feren tan alt honor i als quals des d'ací ens plau renovar el nostre agraïment. Veiérem els tresors de la Catedral: el joiell de l'altar major, prodigi d'alabastre; les interessantíssimes pintures murals descobertes, que plantegen tot un món de recerca i estudi; el Museu Diocesà, curull de rics exemplars, amb la formidable col·lecció de tapissos, davant dels quals el nostre erudit senyor Moragas ens donà interessantíssimes explicacions. I d'allí passàrem a la Sala Capitular, on admiràrem el gran tapís del Bon Govern i l'altre famós de Poblet, del gran rei En Jaume I.

A l'hora de dinar, els expedicionaris es repartiren per diferents hotels, en bona companyonia. I a la tarda, abans de començar el concert al Teatre Tarragona, es pogué encara fruir d'aquella hora de roentor lluminosa, quan la pedra, a Tarragona, pren el brill de l'or i la mar sembla més blava. Hora daurada que encén els monuments i fa més emotiva la passejada per les muralles, on en cada carreu romà es grava un signe. I veure, per contra, en la llum blava, la petita capella romànica de Sant Pau i aquell recó del Paiol que us transporta a l'Edat mitjana, tot portant-vos al noble carrer de Cavallers i poder passar davant la casa pairal on morí aquell crític i tarragoní i l'hustre qui fou En Josep Yxart.

El concert, el programa del qual es descabdellà enmig dels més grans aplaudi-

ments, l'interpretaren les tres seccions de l'ORFEÓ CATALÀ, sota la direcció del mestre Lluís Millet. La primera part la formava *El Cant de la Senyera*; *La nina i el moliner*, de Pérez Moya; *L'enyor*, de Cumelles Ribó, interpretant el solo de soprano la senyoreta Salvadó; *El maridet*, de Pérez Moya; *La dama d'Aragó*, del mestre Millet, i el solo a càrrec de la senyora Fornells; *El caçador i la pastoreta*, de Botey, baríton solista En Crespo; *El cant dels ocells*, del mestre Millet, i solo de soprano senyora Fornells; i la sardana del mestre Morera Empordà i Rosselló. Es bisaren la majoria de les composicions esmentades.

La segona part, dedicada a l'enyorat mestre Vives, era composta dels tres coneguts Idilis, *Jesús i Sant Joan*, *La lluna i la rosa* i *Canta i vola que fa sol*; *Processó a la muntanya*; i *A la Plaça hi ha ballades*; totes aquestes composicions obtingueren un èxit sorollós, que també s'ofrenava a la bona memòria del mestre. Calgué també bisar algunes de dites obres.

La tercera part començà amb *Les flors de maig*, del popular Clavé; la cançó auvernesa del mestre Canteloube, *El Paradís en festa*, que hagué de bisar-se enmig d'un gran entusiasme; la petita joia de D'Indy *Roseta*; l'altra popular de l'esmentat Canteloube *La gent de fora*, també amb els honors de la repetició; la gran obra del plorat mestre Nicolau *La Mare de Déu*, que tan intensa emoció deixa en els oients. I, per finalitzar, "*Credo*" de la *Missa del Papa Marcel*, que tan commou i sublima.

El mestre Pujol anuncià al públic que el senyor Comissari de la Generalitat de Catalunya, a Tarragona, senyor Pere Caballé, ofrenava un gran i magnífic ramell de flors a la professora de l'ORFEÓ CATALÀ senyora Emerenciana Wehrle. I com que la senyora Wehrle no havia pogut venir a Tarragona, feia lliurament del ramell a la senyoreta Roca, cantaire fundadora de l'ORFEÓ, delicada ofrena que reberen cantaires, mestres i públic amb forts aplaudiments.

A precés dels concurrents al Concert, l'ORFEÓ CATALÀ entonà el cant d'*Els Segadors*, escoltat a peu dret, i es cloqué la festa amb ovacions i visques.

Era tard quan s'inicià el retorn a Barcelona. Per les escales que donen a la mar, camí de l'estació, pogué gaudir-se del magnífic panorama de visió i color, al lluny la regolfada de Salou, cantadora de gestes i victòries pàtries.

Es prengué comiat dels bons amics de Tarragona, dels directius de la Filharmònica, dels entusiastes que havien baixat fins a l'estació i quedà l'ORFEÓ CATALÀ agraït a tots per tantes atencions rebudes durant les hores que ha estat hoste de la noble i lluminosa ciutat de Tarraco, i amb el desig de tornar-hi prompte.

J. R.

CONCERT A L'ORFEÓ GRACIENC

El dia 25 de juny l'Orfeó Gracienc va cloure amb tota solemnitat els actes commemoratius de les seves nocés d'argent, i fou l'ORFEÓ CATALÀ, que havia estat un dels primers en oferir la col·laboració dels seus cants, l'elegit per a omplir el programa d'aquella festa. Aquesta manifestació de germanor artística deixà al nombrós concurs que va assistir-hi i també als nostres choristes un bon record, segellat amb la llaçada que el president de l'Orfeó Gracienc oferí a la Senyera de l'ORFEÓ CATALÀ.

El programa desgranat pels nostres orfeonistes a la primera part, sota la direcció del mestre Millet, era integrat per les obres següents: *El cant del poble*, Vives; *La*

nina bella, Pérez Moya; *L'enyor* (solista senyoreta Salvador), Cumellas Ribó; *El mercat de Tàrraga*, Güell; *El cant dels ocells* (solista senyora Fornells), Millet; *El Noi de la Mare*, Nicolau; *Follies i Paisatges* (fragments): Pòrtic. La fira. Collsacreu. A la plaça hi ha ballades, Vives.

Després d'un breu descans es van reprendre les cantades, afegint-s'hi l'Orfeó Gracienc. El mateix mestre Millet dirigí aquell imponent conjunt de més de quatre-cents cantaires, conjunt que assolí un efecte magnífic entonant *L'Emigrant*, de Vives, per homes sols, i, per les tres seccions plegades *La mort de l'escolà*, de Nicolau, i *El Cant de la Senyera*, de Millet. El públic reunit a la sala del Gracienc fruï d'una audició memorable, tan bellament ajustada resultà la interpretació de les obres referides, després de les quals hagué de cantar-se novament *El cant del poble*, de l'enyorat mestre Amadeu Vives, que despertà un entusiasme gran. Els mestres Millet i Balcells foren objecte d'ovacions interminables.

Abans de començar l'audició de *La mort de l'escolà*, el senyor Roderigas, president de l'Orfeó Gracienc, oferí, amb un bellíssim i abrandat parlament, una vistosa llaçada per a la Senyera de l'ORFEÓ CATALÀ, tal com ja hem expressat al començament. Regrancià l'exquisit obsequi, també amb un altre molt vibrant, molt sentit i patriòtic parlament, el senyor Joaquim Cabot, president de l'ORFEÓ CATALÀ. Els dos presidents s'abraçaren; s'abraçaren també els mestres Millet i Balcells, i l'acte tingué una bella significació de pregona catalanitat i mostrà una vegada més com es manté viva i forta la unió dels orfeons de Catalunya, els quals, inspirant-se en l'exemple constant de l'ORFEÓ CATALÀ, han vingut realitzant una tasca tan depurada i beneficiosa ensems per a l'Art i la Pàtria.

L'ORFEÓ CATALÀ A MANRESA

El diumenge, 2 de juliol, la nostra secció coral visità novament Manresa i l'èxit assolit ens ha portat el record de les manifestacions més vives i entusiastes que l'ORFEÓ despertà anys enrera a Catalunya, quan l'ideal de la nostra llibertat mantenia la unió de tots els fills de la terra en un foc patriòtic que hom creuria avui esmortit, com si els destins de la Pàtria no fossin susceptibles d'una rehabilitació que s'adigués millor als purs ideals dels prohoms de la generació passada que amb el cor obert havien desvetllat l'esperit dels catalans. Repetim-ho, a Manresa resten encara guispes d'aquell foc que hem sentit amb goig com es revifava en renovar allí les seves cantúries l'ORFEÓ CATALÀ. Sí; encara hi ha benemèrits de la Pàtria a Manresa que vibren a l'encís de les nostres cançons. Ben cert que hi ajuden força, a mantenir aquest to aconhortador, els directius de l'Orfeó Manresà, organitzadors de la darrera excursió nostra, els quals vetllen també amb la seva acció constant, secundada feliçment pels choristes, per la noblesa d'aquells antics ideals que no hem pogut assolir pas encara del tot. Així mateix hem d'agrair coralment els mots enardits d'entusiasme que es llegien al "Pla de Bages", en la salutació endreçada a l'ORFEÓ CATALÀ, que era encapçalada amb el títol de *Salut, ànima i cor de Catalunya*, i, fent honor al prestigi del mestre Millet, estimem també el fet de reproduir a continuació un dels seus més bells articles: *Per què canten els orfeons*.

A les vuit del matí sortirem els expedicionaris de Barcelona en un tren especial

posat a la nostra disposició per la Companyia de Ferrocarrils Catalans, i a un quart d'onze érem arribats a Manresa, després d'haver-nos extasiat a la vista dels magnífics fruiterars del Pla de Llobregat, i d'haver-nos delectat també en la contemplació de les variades siluètes que durant gairebé tot el trajecte ofereix la nostra muntanya santa de Montserrat. La vista del monestir i de la cova era saludada amb exclamacions de joia per tot el comboi, i amb especial interès havíem contemplat ja abans el celebrat Pont del Diable a Martorell i al pas per Monistrol el novell transport aeri i el ferrocarril de cremallera, de tradició més llunyana.

Al baixador del carrer de Guimerà reberen l'ORFEÓ CATALÀ l'alcalde de Manresa, senyor Francesc Marcet, i els regidors senyors Jubert, Costa, Parramon, Vives i Planas; el Consell directiu de l'Orfeó Manresà, amb el seu president senyor Torra i el mestre Blanch, els cantaires de la mateixa entitat i molts ciutadans. Sonaren aplaudiments, van estrènyer-se moltes mans i es creuaren xardoroses salutacions.

Tot seguit es formà una llarga comitiva, presidida per les senyeres d'ambdós orfeons, i ens dirigirem al local de l'Orfeó Manresà, per a esperar l'hora convocada per a la celebració de la Missa a la Basílica de la Seu. Altra vegada la comitiva en marxa, el seu pas pels principals carrers de Manresa era presenciada per una gran gentada que ocupava en llargues fileres tot el trajecte.

La grandiosa Basílica, els bells finestrals policromats de la qual tanta majestat i tant de caràcter li presten, era ocupada per nombrosíssims fidels que deixaren només l'espai necessari per als orfeonistes i acompanyants. Durant la celebració de la missa, que començà al punt de les onze, foren cantades per l'ORFEÓ CATALÀ les peces de consuetud: *Aleluia* gregorià "Psallite Deo nostro"; *Pregària a la Verge del Remi*, de Millet, i *Al cel blau*, del mateix mestre. Aquestes composicions s'escoltaren amb gran fervor i la impressió causada dintre l'ambient del temple ple de santa pau feia el cor ben sensible a l'encís dels cants.

En sortir de la Seu, l'ORFEÓ es dirigí a la Casa Comunal. Davant el nombrós concurs reunit a la plaça els nostres orfeonistes entonaren *El Cant de la Senyera* i *Els Segadors*, que foren acollits amb fortes ovacions.

En acabar de dirigir les dues peces el mestre Millet, acompanyat del vice-president de l'ORFEÓ don Vicenç de Moragas, pujaren al despatx de l'alcalde per a salutar aquest en nom de l'entitat.

Aprofitant l'avinentsa de la reunió que estava celebrant la Federació de Municipis a la mateixa hora al Consistori, el senyor Marcet presentà els visitants als alcaldes de la comarca allí reunits i féu un elogi de la tasca patriòtica i cultural de l'ORFEÓ CATALÀ. El mestre Millet contestà amb paraules d'agraïment per l'honor que se li retia, i el senyor Moragas recordà que era aquesta la tercera visita que l'ORFEÓ feia a la ciutat de Manresa, on ha trobat des del primer dia l'acolliment més entusiasta que podria desitjar-se. El fet del seu retorn — afegí — és, doncs, una prova palesa de l'efecte que ha sentit sempre l'ORFEÓ CATALÀ pels manresans i aquests per l'obra dels nostres cantaires: una estimació viva que es manifestava ara novament i estrenyia més els llaços d'aquesta antiga amistat. Els senyors allí reunits tributaren una gran ovació als que havien parlat i sobretot al mestre Millet. Fou un homenatge de tota la comarca de Bages, representada aquells moments pels seus alcaldes, a l'obra de cultura musical que fa més de quaranta anys ve realitzant l'ORFEÓ CATALÀ.

El dinar va servir-se al Parc Municipal d'Atraccions al cobert d'un envelat, on

s'encabiren còmodament tots els orfeonistes i acompanyants, i bon nombre d'orfeonistes del Manresà encara.

A la presidència hi havia, amb els mestres i directius dels dos orfeons, l'alcalde de Manresa, senyor Marcet.

A la tarda, de tres a cinc, va tenir efecte una audició de sardanes a honor de l'ORFEÓ CATALÀ, a l'acabament del Passeig de Pere III. Aquesta festa de bella atracció fou organitzada pel Foment de la Sardana i mantingué en aquell lloc una animació extraordinària.

El concert de l'ORFEÓ, celebrat al Gran Kursaal, començà a les cinc de la tarda. L'edifici aquest, a l'extrem de la Rambla, ofereix un aspecte magnífic de riquesa i bon gust, i el seu interior manté la mateixa impressió. La sala d'espectacles molt vistosa, d'una decoració sòbria i elegant, espaiosa i ben airejada, es veié força animada. Conté unes dues mil butaques i gairebé s'ocuparen totes. L'ample amfiteatre es veia atapeït per complet. La ciutat de Manresa correspongué, doncs, a l'esforç de l'Orfeó Manresà, organitzador del concert. Foren notats nombrosos contingents de ciutadans dels pobles de la comarca; entre altres, de Sallent, d'Igualada i de Cardona.

Recordem la presència del mestre Just, director de l'Orfeó Igualadí, com també la del senyor Agell, president de l'Orfeó Nova Tàrraga, i amb alguns cantaires d'aquests orfeons, altres encara de Castellbell i de la rodalia.

Els aplaudiments eixordadors del públic premiaven la tasca dels nostres orfeonistes al final de cada peça. El mestre Millet escoltà forces ovacions a la seva primera sortida i a l'acabament de cada part.

Heus ací l'ordre del programa que es descabdellà amb entusiasme creixent:

I. *El Cant de la Senyera*, Millet; *La nina i el moliner*, Pérez Moya; *L'enyor*, Cumellas Ribó; *El maridet*, Pérez Moya; *La Dama d'Aragó*, Millet; *El mercat de Tàrraga*, Güell; *El cant dels ocells*, Millet; *Empordà i Rosselló* (sardana), Morera.

II. Tres idil·lis: *Jesús i Sant Joan*. *La lluna i la rosa*, *Canta i vola que fa sol*, Vives; *Processó a la muntanya*, Vives; *A la plaça hi ha ballades*, Vives.

III. *Les flors de maig*, Clavé; *El Paradís en festa*, Canteloube; *Roseta*, D'Indy; *La gent de fora*, Canteloube; *La Mare de Déu*, Nicolau; "*Credo*" de la "*Missa del Papa Marcel*", Palestrina; *Els Segadors*, Millet.

El pòrtic del programa era concebut en els termes següents: "ORFEÓ CATALÀ! Símbol de la Pàtria, realitat musical imponderable, exemple de tenacitat i ordre al servei del poble pel seu enlairament espiritual, per les vostres cançons, que són abraçament patriòtic i bellesa pura, l'Orfeó Manresà i la ciutat de Manresa s'honoren en retre-us cordial homenatge."

No cal dir com aquesta afectuosíssima endreça corprengué tots els nostres cantaires, i els enardí en el compliment de llur feixuga tasca, amorosida per l'ideal que els inflama.

L'èxit del concert va accentuar-se ja a la primera part. Va haver-se de repetir *El maridet*, la xamosa cançó popular que ha tractat de manera tan exquisida el mestre Pérez Moya, i les solistes senyoreta Salvadó i senyora Fornells reberen l'homenatge de tot l'auditori en la interpretació respectiva de les formoses i ben sentides cançons *L'enyor* (Cumelles Ribó) i *El cant dels ocells* (Millet).

A la segona part fou ovacionada la *Processó a muntanya*, d'Amadeu Vives, així com el tercer idil·li *Canta i vola que fa sol*, que el chor es veié obligat a repetir.

Dues repeticions més van haver-hi a la tercera part, que són gairebé de rigor;

afudim a les eixerides cançons populars auverneses traçudament harmonitzades pel mestre Canteloube: *El Paradís en festa* i *La gent de fora*. El *Credo* palestrinià, finalment, arborà com de costum l'auditori que esclatà en una ovació formidable, la qual es repetí amb igual entusiasme en cantar l'*Orfeó Els Segadors*.

El públic, cal reconèixer-ho, vibrà de debò en aquest concert. L'esperit patriòtic, ben catalanesc perdura a Manresa, com ja hem dit, amb plena fortitud.

L'entusiasme dels manresans es manifestà encara fora del Gran Kursaal. Anunciat el nostre retorn a la capital per a dos quarts de nou del vespre, fórem acomiadats al baixador dels Ferrocarrils Catalans per una gran gentada. Hi eren presents per a donar-nos una altra prova d'afecte diversos representants de l'Ajuntament, la Junta directiva i cantaires de l'Orfeó Manresà, amb el mestre Blanch i altres personalitats manresanes.

Tothom, ben segur, guardarà el millor record d'aquest nou triomf de l'*ORFEÓ CATALÀ* a la històrica ciutat on foren aprovades les primitives Bases per al reconeixement de la nostra personalitat.

J. S.

PARÍS

El nostre bon amic i excel·lent compositor, el mestre J. Canteloube acaba de triomfar a l'Òpera amb la seva epopeia lírica en quatre actes *Vercingétorix*, llibret dels senyors Etienne Clémentel i G. H. Louwyck.

L'argument de l'obra, el qual extraïem de la publicació que n'ha fet "Le Monde Musical", és el següent: El primer acte passa en el cim de la muntanya sagrada de l'Arvern, en una nit serena de juny. Els druides (sacerdots dels antics gals) i Segovax reten culte a Teutates i es planyen de la ferma invasió dels romans. Alguns guerrers capitanejats per Règulus ofereixen a Vercingétorix (el qual ha de restar pur per tal d'esdevenir invencible) l'amistat de Cèsar. Però malgrat la insistència de Gobannit, pare de l'amada de l'heroi, Melissa, aquest reivindica la independència de la Gàl·lia.

A l'illa del Sein, Vercingétorix, consulta les druidesses guardadores de les antigues tradicions. L'heroi va a aquest lloc en una fràgil barqueta, la qual fa el seu camí enmig de roques fantàstiques. Vercingétorix és mal acollit, però la gran druidessa es posa al seu costat i l'heroi jura renunciar per sempre tota seducció humana i no tenir altra estimada que l'ardent i divina llibertat. Keltis es decideix a acompanyar-lo per tal d'alliberar la Pàtria.

Davant Georgovie, Vercingétorix, protegit i animat per Keltis, surt triomfant de la nefasta influència de Gobannit i Melissa. L'heroi, potser massa refiat de la seva invulnerabilitat, està a punt de cedir als afalacs de la seva tendra aimia, la qual cosa evita la presència tutelar de Keltis.

L'acte quart passa a Alisse en una terrassa des de la qual es domina la vall assolada en un migdia de setembre. Els combatents gemeguen extenuats i morts de fam i Vercingétorix no es veu amb cor d'encoratjar-los. Davant la impossibilitat de vèncer de nou i privat de la influència benefactora de Keltis, el protagonista decideix sacrificar-se per a salvar el seu poble i després d'una nova crida en la qual va unida l'esperança d'un nou ressorgiment de la Gàl·lia, mentre Keltis reapareix, afirma la seva fe patriòtica i es lliura als seus implacables enemics.

La música de Canteloube té un gran caràcter: tota ella és vibrant i noble i el sentiment de Pàtria hi batega de cap a cap. L'estil és molt acurat i la trama simfònica acusa una mà molt experta. (No és en va que Mr. Canteloube havia estat un aprofitat deixeble de V. d'Indy). L'escriptura orquestral és molt expressiva i la declamació d'una gran franquesa. Amb la seva música Canteloube segurament no espantaria els snobs, però es farà respectar sempre pels veritables mestres i gusta-

dors de l'art noble. Si l'autor, en el curs de la seva partitura, empra, alguna vegada, harmonies atrevides, aquestes són fruit d'un gran talent i experiència.

Entre els principals encerts de l'obra esmentem, a l'atzar, el quadre de l'illa amb les druidesses, el qual recorda un xic l'ambient de la *Walkiria* i de *Sigfrid*, encara que l'orquestra tingui un caràcter ben personal. Però hauriem de citar molts fragments, si volíem ésser justos, i l'espai escasseja...

El decorat i l'escenografia, foren del tot esplèndids. F. Gaubert conduí l'orquestra sense cap defallença. Georges Thill encarnà vivament el paper del protagonista. Mme. Marjorie Lawrence (Keltis) estigué també a força altura. Els altres intèrprets Mmes. Marthe Nespoulos, Lapeyrette i MM. Pernet, Singher, Le Clézio, Ascani, Morot, Gilles, etc., els secundaren amb entusiasme i encert. L'Orquestra i els chors, mereixen també elogis ben sincers.

Per últim, fem constar que la partitura de cant i piano de *Vercingétorix* acaba d'ésser publicada per la casa Heugel.

Enviem des d'aquestes planes al mestre Canteloube la nostra més coral enhorabona.

S. A. T.

SUISSA

El darrer dels "Nouveaux Concerts" de Ginebra ofería un programa d'orquestra dirigit en part per M. Félix Weingartner i en part per Mme. Carmen Studer (senyora Weingartner). La mestria del director de Basilea és prou coneguda (obertura de *Prometeus*, de Beethoven, i Simfonia núm. 1, de Schubert). Mme. Studer donà proves en la Simfonia en *mi mebell*, de Mozart, en *Rosamunda*, de Schubert, i en un vals de Strauss (*Künstler leben*), d'ésser no solament un bon deixeble del seu mestre i marit, sinó també de posseir estimables qualitats d'encís i de sensibilitat.

M. Fürtwängler i l'Orquestra Filharmònica de Berlín s'han fet sentir amb un èxit brillant al Victòria Hall, davant d'un públic no obstant menys nombrós que de costum. M. Fürtwängler, com sempre, donà una interpretació notabilíssima de l'obertura d'*Egmont*, de la Simfonia pastoral de Beethoven, del preludi de *Lohengrin*, de Wagner, i de *Don Juan*, de Ricard Strauss. Aquest programa, interessant, però que no prometia res de nou als melòmans ginebrins, motivà sens dubte l'absència parcial dels auditors.

Al Gran Teatre, dues representacions d'*Aida*, de Verdi, que ompliren la sala, van permetre d'escoltar diversos artistes italians: senyors Ettore Nava, baríton; Vittorio Fullin, tenor; Percy Constantino, baix; senyores Lina Lanza, soprano, i Maria Fallini, mezzo-soprano. Tots ells, de l'Scala de Milà, completaren la distribució d'aquesta òpera confiada a la direcció del senyor Giuseppe Pais.

Per a la temporada d'estiu, al Kursaal, són anunciats diversos espectacles lírics. Entre aquests una "reprise" de les *Aventures du Roi Pausole*, l'opereta d'Arthur Honegger, l'estrena de la qual i el seu brillant èxit vam comunicar ja l'any passat, èxit que no ha minvat pas a Ginebra.

L'Associació Jaques-Dalcroze ha presentat algunes obres inèdites i de vàlua diversa de tres compositors ginebrins. De Mlle. Fernande Peyrot va executar-se un "quintet de corda"; de M. Bernard Richel un "trio" per a violí, violoncel i piano;

la Sonata per a violí i piano de M. Frank Martin ha estat sens dubte la millor obra del concert.

Seria injust d'oblidar un interessant programa notablement interpretat pels cantaires (Société Chorale des Eaux-Vives) que dirigeix amb un agut sentiment artístic el senyor Antony Pochon, llur distingit mestre. Entre les peces cantades esmentarem: *Popule meus*, de Victòria (1560-1610); *Chant de Mai*, de T. Morley († 1604); *Christus factus est pro nobis*, de Félice Anerio (1560-1604); *Regina cæli*, de Gregor Aichinger (1565-1628); etc.

Al Teatre de Lausana un jove autor ginebrí, Any Chatelain, acaba de donar la primera audició d'una opereta, *Nuit d'Argentine*.

Ràdio-Lausana, per al seu concert de Pentecosta, ha tingut la feliç idea de contractar l'eminent arpista catalana senyoreta Lluïsa Bosch i Pagès, que havia estat molts anys professora superior dels Conservatoris de Lausana i Ginebra. En un concert de gust selecte organitzat pel distingit director de Ràdio-Lausana, M. Edouard Müller, la senyoreta Bosch i Pagès executà a la primera part: *Petit preludi* (música gallesa del segle vi), *Gavota* i *Branle du Poitou*, de Francisque (xviie); *Italiana*, de Nigrinis, i *Campanæ Parisienses*, de Besarde (del mateix segle xvii). A la segona part: *Preludi* sobre una cançó popular catalana de Barbier, *Petita sonata*, de Krumpholtz, *Arabesque*, de Fauré, i *Preludi*, de Debussy, en fi, que foren interpretades amb la mestria que sovint hem pogut admirar en aquesta artista de gran valor. L'audició aquesta, excel·lentment retransmesa, ha merescut els elogis de tots els ràdio-oients, i el seu èxit proclama novament la singular perícia de l'arpista catalana.

El Teatre del Jorat, a Mezières, ha celebrat el xxve aniversari de la seva fundació. M. René Morax, al qual es deuen la major part de les obres representades en aquest escenari camperol, ha escrit exprofés per a l'esmentada festa: *La Terre et l'eau*, amb il·lustracions musicals degudes al compositor suís Gustave Doret. En el transcurs de vint-i-cinc anys el "Théâtre du Jorat" ha donat dotze produccions. *Henriette*, *La nuit des quatre temps*, *Aliénor*, *Tell*, *Davel* i *La Terre et l'eau* han tingut per col·laborador musical l'esmentat mestre Gustave Doret. M. Dénéreaz, de Lausana, fou el músic de *La Dime*. Arthur Honegger ha col·laborat al *Rei David*, a *Judith* i a *La belle de Moudon*. M. Franck Martin, de Ginebra, va escriure la música de *Romeu i Julieta*. *Orfeus*, de Gluck, gràcies a la iniciativa de Camille Saint-Saëns i de Gustave Doret, fou representat allí mateix d'una manera brillantíssima.

BERTHE VAUCHER

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA. — Per a commemorar el primer centenari de la Renaixença Catalana, l'entitat cultural "Palestra" celebrà al Palau el dia 14 de juny una sessió que fou dedicada a la nostra música popular. L'organització d'aquesta sessió deixà molt a desitjar. No hi havia programes. El públic estava desorientat. I la sessió acabà a deshora.

Hom escoltà amb singular interès la conferència que vers el final de la sessió donà el mestre Lluís Millet. El director de l'ORFEO CATALÀ parlà oportunament dels homes que plasmaren la nostra Renaixença. Parlà també de la nostra cançó, únic mitjà, en efecte, que trobà el músic nostre per a alliberar-se d'influències de fora

casa i per a fixar la nostra personalitat musical, orfa, com és sabut, de tradició. Millet dedicà, finalment, un sentit record als dos músics fa poc desapareguts: Antoni Nicolau i Amadeu Vives. I definí llurs produccions.

No ens estenem més sobre la conferència del mestre Millet perquè els nostres lectors habituals podran assaborir-la íntegra en el número vinent.

Ultra el mestre Millet, col·laboraren a la sessió que ressenyem l'Orfeó de Sanís, sota la direcció del mestre Pérez Moya; l'Esbart Infantil de l'esmentat Orfeó i la Cobla Barcelona.

FESTIVAL ARTÍSTIC. — A benefici del nou Hospital de Sant Llätzer es donà el dia 18 de juny al mateix Palau un festival artístic en el qual col·laboraren reputats artistes. Assenyalem de primer els números de la primera part del programa que foren encomanats als jovicels J. J. Iñurriagarro, excel·lent recitador argentí, i Ernest Xancó, admirable violoncellista, que aconseguiren novament un èxit xardorós. A la segona part s'escoltaren amb força complaença els artistes de cant Josefina Brutau i Ricard Fusté, i a la part darrera escoltà merescudes ovacions la notable violinista Rosa Garcia Fària. Exerciren d'acompanyants amb remarcable traça els pianistes Hermínia Creixell de Xancó i Lluís Molins. Parlaren amb autoritat i bell sentit els senyors Lluís de Satrústegui i Joaquim M.ª de Nadal, i foren recitades encara algunes poesies més. El públic distingit que assistí a aquest festival sortí del Palau molt ben impressionat.

FESTIVAL BENÈFIC. — Altre festival tingué efecte el 2 de juliol, a profit de la Germandat d'obriers i empleats de Manufactures reunides de la Indústria Tèxtil, S. A. El programa, d'un gust molt eclèctic, fou desgranat respectivament per l'Orquestra Filharmònica de Mandolinistes, dirigida pel mestre Fèlix de Santos Sebastian; el baix Canut Sàbat; l'Institut de Folklore de Catalunya, acompanyat per la Cobla Empòrium; la Banda Municipal de Barcelona, sota la direcció del mestre Lamote de Grignon; les notables cantatrius Cecília Gubert i Maria Lluïsa Claramunt. Al final del concert, el conegut tenor Cristòfor Altube i l'aplaudida soprano Maria Espinalt, a més d'algunes peces que interpretaren sols, cantaren plegats el duo de *Carmen*. L'intelligent pianista Francesc Figueras de Barberà acompanyà els expressats artistes.

L'extensió del programa allargà fins a prop de les nou del vespre la festa aquesta que havia començat a les quatre de la tarda.

PALAU DE BELLES ARTS: BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA. — El diumenge dia 2 de juliol va donar-se el darrer concert de la tanda que la Banda Municipal ha vingut celebrant a Belles Arts durant el finit curs 1932-33. Aquest concert revestí un caràcter excepcional, puix que fou dedicat íntegrament a Ricard Wagner amb motiu del 50e aniversari de la seva mort. Constituï una vera solemnitat per la cooperació que va prestar-li la cantatriu senyora Mercè Plantada i pel fet també de figurar en el programa cinc primeres audicions per la Banda. El Palau de Belles Arts s'omplí totalment, com poques vegades s'ha vist. I malgrat la gentada, asseguda i dreta, que amb dificultat s'encabí a la sala, el silenci, durant l'execució de les peces, era absolut. La senyora Plantada fou objecte de grans ovacions en la interpretació d'importants fragments de *Lohengrin*, *Tannhäuser* i *La Porta del déu* (escena fi-

nal). El seu art va imposar-se tot seguit i el públic escoltava encisat la cantatriu que amb expressió fogosa dominava aquella multitud.

Els fragments que interpretà la Banda en públic per primera vegada eren: preludi de *Parsifal*, entrada d'Elisabet (acte II) de *Tannhäuser*, *Faust-obertura*, preludi del tercer acte de *Tristany i Isolda* i escena final de *La Posta dels déus*. Les transcripcions d'aquestes peces són degudes al director de la Banda, Joan Lamote de Grignon, el qual, en dirigir-les amb la seva reconeguda autoritat, merescué de l'auditori un acolliment dels més entusiastes. Ens plau assenyalar d'una manera especial l'escena final de *La Posta dels déus*, per la magnífica execució que obtingué amb la col·laboració de la cantatriu solista Mercè Plantada. Produí una impressió sorprenent i motivà un esclat d'aplaudiments que s'allargà bona estona.

Dies abans tingué efecte, tal com l'any passat ja va fer-se, el concert dedicat als infants de les Escoles Primàries de Barcelona. El programa era integrat per les composicions següents: obertura de *Les joioses comares de Windsor*, de Nicolai; *Phaeton*, de Saint-Saëns; *Cidalise et le Cheèvre-pied*, de Pierné; *Allegretto* de la vuitena simfonia, de Beethoven; obertura de *La Flauta màgica*, de Mozart; *Aria* de la tercera "suite", de Bach; *Moment musical*, de Schubert; sardana de *La Santa Espina*, de Morera, i fragments del tercer acte dels *Mestres Cantaires*, de Wagner.

Aquest programa variat i selecte, que dirigí admirablement el mestre J. Lamote de Grignon, fou escoltat amb devoció i seguit amb veritable interès per la mainada. Hom desitjaria, només, en aplaudir tan feliç iniciativa, que les audicions fossin precedides de breus comentaris i d'adequades explicacions fetes de viva veu. Els petits copsarien millor, llavors, el sentit expressiu i la valor tècnica de les composicions.

RADIO-ASSOCIACIÓ. — La falta d'espai va privar-nos a la seva hora d'ocupar-nos de l'audició que tingué lloc el dia 20 d'abril a la sala-estudi de la Ràdio-Associació de Catalunya, audició dedicada a les obres que havien estat premiades en el I Concurs Musical organitzat per la pròpia Associació.

Aquestes obres premiades són: *Cinc cançons populars catalanes*, harmonitzades per Jaume Pahissa; *Cinc cançons populars catalanes*, harmonitzades per Francesc Fornells; *Rapsòdia mallorquina*, de Joan B. Lambert, i *Scherzo* sobre la cançó popular "La mala nova", d'Amadeu Cuscó, escrites totes per a un petit conjunt orquestral, format per un quintet de corda, un quintet de vent i piano.

En ocupar-se de l'audició referida, el crític B. S. escrivia en "La Publicitat" ço que segueix:

"Les harmonitzacions de Pahissa de *Cançó de lladre*, *El cant dels ocells*, *Els tres tambors*, *La presó de Lleida* i *Cant de taverna*, són reeixides sobretot en el sentit de crear l'ambient adequat a cada melodia i d'accentuar-ne bé el caràcter. La *Rapsòdia mallorquina*, de Lambert, glossa hàbilment i amb bella fantasia uns temes populars plens de suggestió. El petit conjunt instrumental és admirablement aprofitat pel mestre Lambert, que coneix bé tots els recursos de la moderna orquestració. L'*Scherzo*, d'Amadeu Cuscó, és una composició molt ben construïda, en la qual ens mostra una vegada més el seu autor el domini que té de la forma i de tots els elements tècnics. Quant a les harmonitzacions que Francesc Fornells ha fet de les can-

çons *Els fadrins de Sant Boi*, *L'enyor*, *La filadora*, *Plany* i *Pere Gallerí*, hem de dir que foren per a nosaltres una revelació que ens ompli de goig, puix que no coneixiem encara cap composició orquestral de l'esmentat músic i amb aquesta obra afirma qualitats gens vulgars que cal remarcar amb atenció. Totes les melodies són tractades amb originalitat i elegància, i l'orquestració de la partitura palesa una perfecta preparació tècnica i un exquisit bon gust que es tradueix en finíssims matisos i troballes ben felices."

Darrerament ha estat nomenat director artístic de Ràdio-Associació el mestre Baltasar Samper i hom ha pogut comprovar les excel·lències de la nova direcció en algunes sessions musicals que han despertat força interès. Entre les més reeixides cal comptar la sessió encomanada al petit conjunt instrumental que dirigeix el violinista Toldrà, el qual interpretà amb delicadesa i perfecció l'*Octet*, de Schubert, i el *Septet*, de Beethoven. Així mateix foren acollides amb plena simpatia les sessions dedicades a Brahms i a Wagner, com també els recitals a càrrec de les notables cantatrius Elena de Sadoven i Andreua Fornells de Sayós, en un repertori ben selecte de cançons, i el recital de piano encomanat a la destra pianista Enriqueta Garreta.

Per llur caràcter especial mereixen retenir-se els programes de les sessions Brahms i Wagner. El de la primera sessió Brahms, en commemoració del centenari del naixement d'aquest compositor, comprenia: I. Parlament pel musicògraf senyor Joaquim Pena. II. *Sonata en mi menor*, op. 38, per a piano i violoncel, per Pere Vallribera i Gabriel Rodó. III. Recital de "lieder" per la cantatriu Concepció Badia d'Agustí, acompanyada al piano per Pere Vallribera: *Diumenge*, *Cançó de donzella*, *Serenata*, *Serenata inútil*, *Cançó de bressol*, *Cançó d'amor*, *Solitud camperola*, *Mon amor és com flor* (versions catalanes de Joaquim Pena). IV. *Quintet*, op. 34, per a piano, dos violins, viola i violoncel, per P. Vallribera, D. Ponsa, R. Vergés, J. Ribas i G. Rodó.

La sessió dedicada als "lieder" de Wagner (5 de juliol) fou precedida també d'un breu parlament del senyor Pena. La prestigiosa cantatriu Mercè Plantada desgranà el bell programa del seu recital que comprenia: *Cançó del soldat*, *Margarida filant*, *L'avet*, *La rosa*, *Cançó de bressol*, *Esperant*, *Penes*, *Sommis*, *Els dos granaders* (versions catalanes de J. Pena).

Aquesta brillant actuació de les meritíssimes cantatrius Badia d'Agustí i Plantada ha valgut a Ràdio-Associació moltes felicitacions.

CONCERT D'HOMENATGE A R. GERHARD. — Els Amics de l'Art nou han volgut testimoniar públicament la seva adhesió i simpatia envers l'obra que ve realitzant el nostre compositor Robert Gerhard, i ara, sobretot, després dels seus recents triomfs a Amsterdam i a Viena amb els fragments de la seva cantata *L'alta naixença del rei En Jaume*.

Adlan ha cregut que el millor homenatge que podia fer-se al mestre Gerhard era organitzar una audició d'obres seves i aquesta audició, davant d'un auditori reduït i seleccionat, tingué lloc dies passats en els patriarcalss salons de l'Institut Català de Sant Isidre.

Fou donada, per a començar, una doble audició del *Quintet* per a instruments de vent, obra que ja havia estat executada en els concerts de l'Associació de Música "da Camera". Preveient que no tothom pot comprendre i apreciar en una primera

audició una obra de la naturalesa d'aquest *Quintet*, tal com s'ha fet ja algunes vegades en països de moviment musical molt avançat, s'executà aquesta obra dues vegades, iniciant així un costum que ací no teníem.

El crític musical de "La Veu de Catalunya", J. Ll., resumia el seu judici amb els termes següents:

"És possible que l'obra, evidentment ben construïda, sia escrita per l'autor amb una profunda emoció. Succeeix, però, que aquesta emoció és un fet que, ara com ara, no arriba encara a l'auditori que l'escolta encuriós i a l'ensem desorientat.

No sabem la sensibilitat de la gent dels temps futurs com reaccionarà davant d'aquesta música que intenta transformar radicalment l'intima estructura de les lleis fonamentals de l'art dels sons amb les quals s'ha format la nostra facultat de percepció musical.

Sia com sia, cal elogiar aquest esforç ardit del mestre Gerhard per a crear-se una expressió nova i ben personal, encara que, almenys en aquest *Quintet*, no la puguem reconèixer com específicament catalana, ja que la influència tedesca hi és absoluta. De tota l'obra ens interessaren especialment els temps segon i darrer."

La interpretació d'aquesta obra de força compromís fou confiada als notabilíssims artistes senyors Esteve Gratacós, Cassià Carles, Josep González, Ramon Bonell i Antoni Goixans, als quals no foren escatimats els elogis.

A la segona part del concert la notable soprano senyoreta Carme Gombau, acompanyada pel pianista Vallribera, cantà quatre cançons harmonitzades: *La calàndria*, *La mort i la donsella*, *El petit vailet* i *L'enemic de les dones* i seguidament quatre melodies originals del cicle *L'infantament meravellós de Scheherazada*, obra primarenca de Robert Gerhard, sobre textos del poeta López Picó.

Aquestes obres, ja conegudes dels nostres filharmònics, foren escoltades amb singular plaer i molt aplaudides.

Fem constar, en fi, que la revista "Mirador", l'Associació de Música de Càmera i l'Associació de Cultura Musical aportaren també llur adhesió i patronatge al concert expressat en honor del mestre Gerhard.

CASA DE L'ARDIACA. — CONFERÈNCIA I CONCERT. — Les "Visions de la Barcelona vuitcentista", que Lola Anglada i Sarriera tingué exposades el passat mes de juny en una de les sales de Casa de l'Ardiaca, lloc evocador del nostre bell passat, motivà la celebració d'alguns actes relatius al centenari que enguany hem commemorat del nostre Renaixement literari. La música s'hi enllaça de tan bona faïsa, que no podia deixar-se tampoc oblidada. Així ho van comprendre els organitzadors d'aquestes sessions, i al conegut i entès folklorista Aureli Capmany fou encomanada la que tingué efecte en el mateix local el dia 7 de juny.

El senyor Capmany, després de descriure de manera molt escaient alguns costums tradicionals de la vella ciutat, reproduïts amb remarcable finesa artística en els quadres de Lola Anglada, ens parlà, doncs, dels músics vuitcentistes barcelonins, des dels iniciadors del romanticisme, el famós guitarrista Ferran Sors, el sentimental Biscarri i el popular Clavé, fins als contemporanis encara nostres Josep Garcia Robles, Francesc Alió i Lluís Millet. Aquesta evocació musical del nostre passat fou reviscuda amb les obres dels esmentats mestres que amb gran justesa d'expressió i bon es-

til interpretaren el guitarrista Alfred Romea i la cantatriu Andreua Fornells, acompanyada aquesta al piano per la senyoreta Carbonell.

El conferenciant i els seus intel·ligents col·laboradors foren, ja no cal dir-ho, festejats amb llargues ovacions, i l'auditori selectíssim allí reunit sortí plenament satisfet, paladejant encara les delicioses canticules de la música vuitcentista, fruita en plena intimitat en un lloc tan avinent per a evocar les glòries passades de la nostra història. — S.

ORFEÓ GRACIENC: ROSA LLORET. — El recital de guitarra que la senyoreta Rosa Lloret dedicà el dia 11 de juny als socis de l'Orfeó Gracienc, amb la generosa oferta de destinar els beneficis obtinguts a la Comissió d'Auxilis als Orfeonistes, aconseguí un èxit brillantíssim. L'audició fou precedida d'una conferència a càrrec de la mateixa concertista, la qual palesà el profund estudi que ha dedicat a la guitarra, interessant-se no solament per la tècnica del popular instrument, sinó també per la seva història.

La senyoreta Lloret començà amb les següents paraules:

"Confesso amb sinceritat que aquest és un dels moments de la meua vida artística en què frueixo d'una més gran satisfacció, presentant-me en aquesta benemèrita entitat... Encara que sigui en qualitat de novella professora, me n'entro ben resoluta en aquest *sagrat temple*, freturosa de fer-hi també l'ofrena del meu modest càntic en holocaust a la guitarra, l'instrument dels meus amors.

"En venir a parlar-vos del *Desenvolupament històric de la guitarra clàssica*, ho faig amb la il·lusió que a vosaltres us servirà com a recordatori que us impulsí a contribuir al ressorgiment que, per sort de l'art, des de fa bastant de temps, s'ha tornat a iniciar en bé d'aquest instrument tan incompès i oblidat per molts, i que tantes reaccions i decadències ha sofert durant la seva llarga vida."

La senyoreta Lloret afegí, encara, que aquest instrument és essencialment femení, d'una poesia i d'una bellesa sorprenents. "La seva forma gràcil; la gentil posició que ha d'adoptar-se per a polsar-lo; la delicadesa expressiva dels seus sons, i, sobretot, la seva deliciosa intimitat, fan que sobresurti tot l'encís de la dona, donant-li un caire romàntic i somniador."

La notabilíssima concertista féu una descripció meticulosa de l'evolució de la guitarra des del seu origen (3.000 anys abans de la nostra Era) fins a darreries del segle XVI en què el nostre Joan Carles Amat publicà el primer *Tractat de guitarra castellana i catalana*. Llegí alguns curiosos fragments d'aquest *Tractat*, i tot seguit donà una relació dels més famosos guitarristes; entre ells, Gaspar Sanz, Robert de Viseo i Francesc Corbetta, al segle XVII; el Pare Bassili i Ferran Sors, al XVIII; Francesc Tàrraga, més a prop nostre. D'aquests músics, celebrats arreu, la senyoreta Lloret ens proporcionà dades curioses. Parlà finalment dels compositors i guitarristes del nostre temps que han enriquit el repertori de la guitarra; esmentà encara el nom d'alguns violers que s'han distingit en la construcció del mateix instrument, i féu notar, amb molt bon criteri, com el poble, "aquest gran infant de cor noble i generós, impulsat ja sigui per la tradició, l'instint, el sentiment, o pel seu intens romanticisme, no ha abandonat mai la guitarra en les seves davallades, ans al contrari, l'ha emparada amb afecte i n'ha fet la seva íntima i fidel companyona, corresponent-li aquesta amb tant d'amor, que l'ha ajudat a cantar amb fervor les seves més sentides penes i joies."

La senyoreta Lloret en acabar la seva assenyada dissertació fou molt aplaudida,

però escoltà encara llargues ovacions en desgranar el programa del seu recital. En ell eren compreses pàgines valuoses dels mestres més celebrats de les passades centúries, els noms dels quals han estat ja consignats en aquesta ràpida nota, i estimables composicions també dels músics més moderns: Fortea, Llobet, Albéniz, Falla, E. Pujol i Malats. El selecte i nombrosíssim públic que ple d'interès havia assistit a la sessió, escoltà totes les obres amb un embadaliment ben comprensible si tenim en compte l'art exquisit i la tècnica depurada que han consagrat el prestigi de la gentil guitarrista, que tants èxits té ja aconseguits en el transcurs de la seva carrera de concertista. — S.

FESTIVAL DE LA DANSA RÍTMICA I PLÀSTICA. — Aquest festival per la secció especial de l'Orfeó Gracienc, sota la direcció de la senyora Ivonne Attenelle de Giménez, va celebrar-se enguany la diada del Corpus. Després dels acostumats exercicis rítmics, foren interpretades en una forma elegant de moviment escollides pàgines de Schubert, Gluck, Schumann, Chopin i altres autors moderns. Ultra els conjunts, vistosos i animats, foren aplaudits d'una manera especial els números encomanats a les senyorettes Garcia, Tarrida i Mazarredo. Ens dol, només, haver de censurar novament la presentació de les alumnes amb una vestimenta tan mínima que el pudor se'n sent a la força ofès.

La pianista acompanyant, Rita Brossa, i la professora auxiliar, Emilia Garcia, participaren igualment dels homenatges de la sala.

CASA DE FAMÍLIA PER A CEGUES: CONCERT DE VIOLA-TENOR. — L'intelligent i aplaudit artista B. Gálvez Bellido obsequià dies passats amb un concert les ceguetes de la Casa de Família-Empar de Santa Llúcia, organisme de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.

Després d'haver actuat a París i a Madrid, per tal de donar a conèixer la "viola-tenor" la fabricació de la qual és deguda al senyor Ramon Parramon, de la nostra ciutat, el mestre Gálvez tingué la gentilesa de fer escoltar aquell instrument a les susdites ceguetes, acompanyat al piano molt bé per la senyoreta Faustina Rovira.

La "viola-tenor" és, sens dubte, un instrument al qual està reservat un lloc ben digne en el camp musical, car pot tenir un evident relleu, ja actuant com a solista, ja dintre del conjunt orquestral.

Les peces executades pel senyor Gálvez eren triades a posta per a fer lluir les qualitats del nou instrument que el concertista domina amb gran perfecció. Les obres més importants del programa eren un *Concerto*, de Mozart, i una *Sonata*, de Rubinstein. Ens agradà conèixer aquesta darrera obra escrita per a viola i que pel seu caràcter un xic dramàtic pren un relleu extraordinari executada en la "viola-tenor". Fou molt aplaudida i gustada també una graciosa *Gavota* del mestre Lamote de Grignon, que el senyor Gálvez va haver de repetir.

Les ceguetes testimoniaren llur agraïment als dos notables concertistes, i, sota la direcció del mestre Ildefons Barbarà, interpretaren d'una manera corprenedora diverses cançons de Lambert, Pérez Moya i Morera, que arrodoniren la bona impressió de la tarda. — S.

SALA STUDIUM. — Davant d'un públic nombrosíssim, per bé que massa distret, tingué lloc en aquesta sala un notable concert organitzat per l'entitat "Defensa d'Interessos Catalans".

Integraven el programa obres importants de Haendel, J. S. Bach, Nanini i altres autors, a càrrec de l'orquestra Ardèvol i la violinista Pepeta Diéguez.

L'orquestra, formada per músics joves la major part i deixebles del mestre Ardèvol, i un chor de simpatitzants amb l'obra dels organitzadors, interpretà amb tota pulcritud i sota la batuta concisa del director, un programa d'obres per a orquestra de corda i oboè i piano, i orquestra i chor, destacant-se una obra catalana: un fragment de la cantata *Aclameu a Jové*, del P. A. Massana, que féu enyorar l'audició íntegra d'aquesta deliciosa composició. Ocupà una part important del programa Pepeta Diéguez, que demostrà novament les seves remarcables aptituds per al violí i que fou molt aplaudida per l'auditori, que obligà a posar dues obretes fora de programa.

La tasca dels altres artistes fou igualment elogiada i d'una manera particular la cooperació dels senyors Miquel Francolí, mestre de chors i pianista, Domènec Sánchez Parra, baix, i Josep Coll, oboè solista.

TEATRE NOVETATS: RECITAL VENDRELL. — El popular i sempre aplaudit tenor Vendrell va donar el dia 9 de juliol un recital de cançons força interessant, en el programa del qual ocupava tota la segona part *Els amors del poeta*, de Schumann que hom no es cansa mai d'escoltar i admirar. El nostre tenor amb la dicció seva tan peculiar i modèlica i amb el més acurat estil hi triomfà novament. No s'oblidà tampoc En Vendrell dels compositors catalans, i així ofrenà una ben triada selecció de cançons originals dels mestres estimadíssims Nicolau, Vives i Millet, i encara d'altres no menys notables com són Morera, Pujol, Garreta, Lamote, Blancafort, Toldrà, Zamacois i Longàs. Totes aquestes cançons foren dites amb admirable justesa d'expressió, acompanyades de manera excel·lent pel pianista Vilalta.

Emili Vendrell, el qual no voldriem veure massa allunyat del gènere aquest, que tan bé li escau, pot apuntar-se un nou èxit en la seva brillant carrera lírica.

CONCERT ZAMACOIS. — Organitzat per Ràdio Barcelona, fou dedicat el dia 2 de juny un concert al llorejat compositor Joaquim Zamacois, que tingué efecte en la sala de l'Orfeó Gracienc. L'Orquestra Simfònica de l'esmentada estació radiogràfica executà amb bon ajust *Scherzo humorístic* i *La sega*, composicions que havien estat ja aplaudides en diversos concerts públics, així com també el poema simfònic *Los ojos verdes* i la sardana *Margaridó*, escoltades a la tercera part del concert. En qualitat d'estrena interpretà encara la mateixa orquestra *Nadal*, sardana sobre dues cançons populars catalanes: *El mestre* i *El cant dels ocells*, que causà molt bona impressió.

A la segona part l'excel·lent cantatriu Mercè Plantada oferí una tanda de cançons que farien per si soles la reputació d'En Zamacois, ben cimentada ja en els centres musicals. Per bé que totes foren acollides amb sorollosos aplaudiments, caldrà destacar les que duen per títol *Serenata d'hivern*, *Cuca de llum* i *Campanar nevatz*, en les quals brillen encara amb major esclat les característiques d'aquell autor, la seva tècnica tan assenyada i un expressivisme ben delicat i del més fi bon gust.

— S.

Vida musical dels Orfeons de Catalunya

Concerts i festes d'art celebrats el mes de juny

Dia 2. — *Orfeó Gracienc*. Concert organitzat per Ràdio Barcelona, dedicat al mestre Joaquim Zamacois, amb la cooperació de la cantatriu Mercè Plantada i l'Orquestra Simfònica de Ràdio Barcelona.

— *Orfeó Tarragoní* (director Xavier Gols). Concert al Teatre Principal de Tarragona a benefici de la Caixa de previsió i socors de l'Orfeó. Primeres audicions: *El galan desdenyat*, Pérez-Moya; *La gent de fora*, Canteloube; *Canta i vola que fa sol*, Vives. Solistes: senyorettes Perelló, Bordas i Vidal i senyors Barceló i Roca.

Dia 3. — *Orfeó Gracienc*. Concert de Caramelles a càrrec d'elements de la secció d'homes de l'*Orfeó Vilafranquí* dirigit pel mestre Francesc de P. Bover, amb la cooperació de l'*Orfeó Gracienc* i de l'Orquestra de Ràdio Barcelona.

Dia 4. — *Orfeó Popular Olotí* (director Mn. Fèlix Farró). Concert a l'Esbart Cultural d'Olot.

— *Acadèmia Musical Mariana*, de Mataró (director Ferran Gorchs). Concert en homenatge als mestres Amadeu Vives i Antoni Nicolau. Primeres audicions: *El que canten els ocells*, Llongueres; *Les dues comares*, Dalcroze; *El ball dels ànecs*, Blensdorff, per la secció de nois de Rítmica i Plàstica. *Salve*, *Cançó de la rosa*, *Cançó dels llauradors* i *La Mare de Déu*, Nicolau, pel cor mixt. Subdirector, mossèn Miquel Queralt; pianista, Antoni Fors; organista, Mn. Lluís Vilella.

Dia 10. — *Orfeó Martinenc* (director M. Bosser). Audició de cançons a Ràdio Barcelona.

Dia 11. — *ORFEÓ CATALÀ* (director Lluís Millet). Concert-repàs.

— *Orfeó Gracienc*. Recital de guitarra, precedit d'una conferència, per Rosa Lloret.

— *Orfeó Atlàntida* (director Joan Suñé Sintas). Concert dedicat als seus projectors i llurs familiars, prenent-hi part la secció infantil, dirigida pel sots-director de l'Orfeó, Josep Reverter.

— *Orfeó Tortosí* (director Joan Moreira). Sessió commemorativa del primer aniversari de la benedicció de la Senyera, celebrada al Casal de l'Orfeó. Primeres audicions: *Regina Coeli letare* (del Folklore tortosí), Nin; *Negra sombra*, balada gallega, Montes; *Lara, lara*, cançó popular tortosina, Moreira; *Himne tortosí*, Pedrell. Solista, Conxa Moreira; pianista, Maria Herrero de Vega.

Dia 12. — *Orfeó de Sans*. Audició de cançons a Ràdio Associació.

Dia 14. — *Orfeó de Sans* (director Antoni Pérez-Moya). Prengué part en el Festival organitzat per "Palestra" que se celebrà al Palau de la Música Catalana.

Dia 15. — *Orfeó Gracienc*. Festival de Dansa, Rítmica i Plàstica, sota la direcció de la senyora Ivonne Attenelle de Giménez. Professora auxiliar, Emília Garcia; pianista acompanyant, Rita Brossa.

Dia 17. — *Orfeó Gracienc* (director Joan Balcells). Festival dedicat als Socis Protectors.

— *Orfeó Mutanyenc* de Sant Quirce de Besora. Concert vocal i instrumental al Centre Catòlic Cultural, amb la col·laboració de l'Orquestra Nova Ripollesa.

Dia 18. — *ORFEÓ CATALÀ*. Excursió artística a Tarragona.

— *Orfeó de Cegues de Santa Llúcia* (director Ildefons Barbarà). Concert per les senyoretes Maria A. Sánchez Vives (piano), Mercè Ramonatxo (arpa), i Orquestra del "Conservatori Femení", sota la direcció d'Isabel de la Calle. Audició de cançons, al final, per l'Orfeó.

Dia 24. — *Orfeó de Sans*. Festival dedicat a la professora honorària Joana Farnés, amb motiu del seu sant. Hi prengueren part l'Esbart de Dansaires i la Cobla Empòrium, amb les tres seccions de l'Orfeó.

Dia 25. — *ORFEÓ CATALÀ*. Concert a l'Orfeó Gracienc.

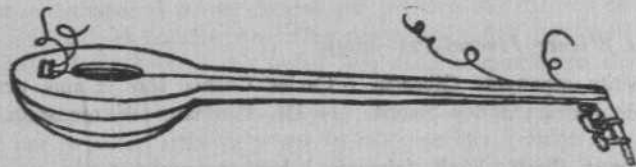
— *Orfeó Atlàntida*. Concert a l'Empar de Santa Llúcia. Primera audició: *La cançó nostra*, sardana, Morera. Solistes: senyoreta Curet i senyor Salvador. Pianistes acompanyants: senyoreta Angelina Ivern i senyor Josep Reverter, professora i sots-director, respectivament, de l'Orfeó.

Dia 29. — *Orfeó Gracienc*. Festa de repartiment de premis als alumnes que concorren a les classes gratuïtes de solfeig.

— *Escola Choral* de Terrassa (director Joan Tomàs). Interpretacions de Plàstica animada i Cançons amb gestos per l'Institut Català de Rítmica i Plàstica de Barcelona, dirigit per Joan Llongueres. Concert per l'Escola Choral. Primeres audicions: *Cançó de la Moreneta*, Nicolau; *La sesta*, Noguera; *Canta i vola que fa sol*, Vives. Soprano solista, senyora Dalmases. Harmònim, senyoreta Trini Aguilar.

Com a resultat del dictamen emès pel competent Tribunal de les oposicions a la plaça de professora de solfeig de l'Orfeó Gracienc, secció de senyoretes, la Junta directiva d'aquesta entitat ha pres l'acord de concedir la dita plaça a la senyoreta Maria Teresa Balcells i Llastarry, guanyadora en els exercicis efectuats per a l'obtenció del primer lloc.

Freguem als Orfeons de Catalunya que no deixin d'enviar a la Direcció de la REVISTA MUSICAL CATALANA el programa de llurs concerts, a fi d'evitar omissions involuntàries.

ELS GERMANS CORMA A VIENA. — Després de la nova que avançarem el mes passat referent a l'èxit assolit pels germans Carles i Giocasta Corma en el concurs de pianistes celebrat a Viena, donem a conèixer ara alguns dels judicis que l'art dels petits catalans ha merescut de la crítica vienesa.

De Reichsboft (17 juny 1933):

"... Hem pogut oir també els germans espanyols, Carles i Giocasta Corma, premiats amb el Diploma d'Honor de la Joventut i el fet d'haver estat festejats amb abundosos aplaudiments es manifestà en consideració a llur respectable talent, que tot l'auditori pogué reconèixer. — A. W."

De Neues Wiener Ertrablatt (18 juny):

"... Cridarem també l'atenció d'una manera particular sobre la parella de germans espanyols, Giocasta i Carles Corma, els quals executaren la gran sonata de Mozart a dos pianos, i ho feren no solament amb gran valentia i amb el millor estil mozartià, sinó que fins en llur aspecte ens apareixien uns perfectes Mozart. — T. H."

De Neues Wiener Tagblatt (17 juny):

"... El romanès Lipati (segon premi) semblava tan entès en la *Toccata*, de Bach-Bussoni, que va executar, com els germans Corma (Diploma d'Honor de la Joventut), els quals interpretaren la gran sonata de Mozart a dos pianos amb una precisió absoluta; talment com si un artista de primer ordre pogués fer el miracle de tocar a quatre mans. Els dos nois Carles i Giocasta executaren l'obra amb una tal delicadesa i suavitat de pulsació que semblava realment una creació pròpia o directa de Mozart.

Nois amb l'esperit de Mozart i d'aspecte aristocràtic!... i es presentà el cas in-sòlit que en el cor dels crítics, endurit per l'hàbit, s'encengués una flama d'emoció sincera... — F. D."

De Neues Wiener Journal (21 juny):

"... Els petits espanyols Giocasta i Carles Corma són ja uns grans intèrprets de les obres de Mozart a dos pianos... — Dr. Hermann Wittgenstein."

Queda palesat, doncs, l'èxit falaguer i ben esperonador que en el concert de clausura del concurs han assolit els nostres petits artistes. Aquests s'han trobat, a

més, afavorits per la simpatia d'assenyalades personalitats de Viena. Així, el celebrat pianista Dr. Paul Weingarten ha signat per a ells una dedicatòria tan honrosa com aquesta: "A la petita *gran pianista* Giocasta Corma i a Carles Corma en recordança de llur èxit *meravellós* a Viena en el Concurs 1933."

Per altra banda, el famós escultor Hugo Taglang (Akademic Bildhauer), emocionat davant de l'art dels joveníssims pianistes, està modelant un medalló amb els dos caps, que els serà regalat la vinent tardor per mitjà de l'Ambaixada espanyola a Viena.

Creiem que tots els barcelonins estaran orgullosos del brillant paper que acaben de representar a la capital d'Àustria els germans Corma, els únics pianistes espanyols que han arribat a la màxima categoria, mereixedors ara més encara de la nostra admiració que mai no els hem regatejat.

PREMI PARRAMON. — En el concurs de violí celebrat el maig proppassat a la Sala Mozart, per a l'adjudicació del Premi Parramon, el jurat, format pels mestres violinistes Eugène Saury (president), M. Krokowsky, E. Bocquet, J. Jarque i P. Vidal, acordà atorgar-lo a la senyoreta Maria Ventosa, deixeblla de la professora senyoreta Rosa Garcia-Fària. Així mateix acordà concedir menció honorífica als senyors Joan A. Bou i Aleix Rossell.

La mateixa casa Parramon, creadora de la viola-tenor, ha decidit convocar per a la primavera de 1934 un concurs extraordinari, el premi del qual consistirà en una viola-tenor de concert, amb els seus corresponents estoig i arquet de mestre, i en la quantitat de mil pessetes. El premi serà adjudicat a qui interpreti amb més perfecció una obra imposada i una altra d'elecció lliure. El jurat, en aquella ocasió, tindrà en compte, en dictar el veredict, a part de la perfecta execució de les obres, la bona quantitat de so que de l'instrument sabran treure els concursants. L'obra imposada serà anunciada oportunament, amb sis mesos almenys d'anticipació.

L'ART CHORAL A CASTELLA. — El nostre col·laborador i bon amic Josep Subirà fou sol·licitat per la Universitat Popular de Valladolid per a donar una conferència dintre la vetllada que a benefici dels "Coros de la Casa del Pueblo", de la referida ciutat, va donar-se el dia 3 de juny al Teatre Calderón de la Barca. En aquesta vetllada, ultra la representació del famós sàinet líric de Ricardo de la Vega i del mestre Bretón, *La Verbena de la Paloma* per elements de la secció coral de la "Casa del Pueblo", hi hagué tota una part dedicada al repertori vocal, sota la direcció del mestre Mariano de las Heras. S'interpretaren molt bé cançons asturianes, basques, palentines, gallegues i lleoneses, originals de G. Dafauce, Guridi, F. Antonio, G. de Ricis, Montes i Benedito i també dues de catalanes: *L'Emigrant*, de Vives, i *La sardana de les monges*, de Morera.

Havent-se demanat al senyor Subirà què pensava dels "Coros de la Casa del Pueblo", de Valladolid, el notable musicòleg pogué reproduir més tard en les columnes d'*El Socialista*, de Madrid, el seu judici, ben digne d'atenció, en els termes següents:

"Estos Coros, como los que a Madrid dirige Dafauce, merecen aplauso por partida doble: por su labor artística y por su labor social; o dicho de otra suerte, y mirando las cosas desde otro ángulo: por la labor que realizan y por el ejemplo que ofrecen. Porque es preciso no olvidarlo nunca. Si algo ha de salvar a los hombres,

es la unión, y más ahora que nunca, con la amenaza de luchas fratricidas, con el peligro de guerras internacionales, con el desenfreno de bajas pasiones, que van desde el artero y mal disimulado veneno de la frase injuriosa en el fondo, aunque sutil y alambicada en la forma, hasta los actos de violencia irreprimible. Y uno de los mayores estímulos para la unión es la música, al practicarla corporativamente, como en los orfeones, donde se cultiva sin sentir una disciplina noble, encaminada a la consecución de un ideal común y beneficioso, para todos, y donde, por otra parte, se fortifican las idealidades que elevan el espíritu hasta las altas esferas artísticas, porque no sólo de pan vive el hombre, sino también de Verdad y de Belleza: de Verdad adquirida mediante el cultivo de la ciencia, es decir, del mayor enemigo que tienen el empirismo y la superstición, y de Belleza saboreada bajo doble faz, pues si el contemplativo, en actitud pasiva, se deja subyugar por la Música, el actuante da vida sonora a las notas dormidas sobre el papel pautado.

Por lo que de un modo especialísimo concierne a los coristas de la Casa del Pueblo de Valladolid, hemos de ensalzarlos por hallarse bajo las órdenes de un músico tan entusiasta y celoso como lo es el maestro Mariano de las Heras, y por acatar esas órdenes con celo y entusiasmo no menores, cuyo resultado es el de haber conseguido constituir una entidad coral homogénea, compacta, flexible y equilibrada.

El ejemplo de esta Coral de una Casa del Pueblo debe ser examinado e imitado por otras Casas del Pueblo, en cuyo seno confiamos que, más pronto o más tarde, surjan brotes filarmónicos de esa índole para mayor provecho del arte noble y del espíritu corporativo, bajo una de sus modalidades más puras y más generosas. Y así me complazco en exponerlo públicamente, para satisfacción de quienes propagan con sumo desinterés una forma cultural digna del aplauso ferviente."

ÈXITS DE FREDERIC MOMPOU A L'ESTRANGER. — El compositor delicat i inspirat, el poeta del piano, Frederic Mompou, segueix augmentant el seu prestigi a l'estranger. En un article aparegut fa unes setmanes a l'"Excelsior", de París, l'eminent crític francès, Emili Vuillermoz, parlant d'un concert del pianista Lluís Galve, deia: "Cal agrair-li d'haver-nos revelat una *Cançó i dansa*, de Mompou, que és una veritable obra mestra de frescor i gràcia. ¿Per què sentim tan rarament les obres d'aquest jove màgic que posseeix secrets emocionants d'escriptura i de ritme, i que amb una mena de pudor ferotge es manté allunyat de la Fira de la Plaça, per a realitzar en la solitud, els seus sortilegis i els seus encisos?"

Mentre així parla d'ell l'alta crítica, dos grans dansaires, Clotilde i Alexandre Sakaroff, han convertit en un ballet la deliciosa obreta *Noies al jardí*, i han estat ja frenèticament aplaudits en presentar-lo els germans Sakaroff en diversos teatres d'Europa.

Consiguem amb gust els nous èxits de Frederic Mompou a l'estranger.

FILHARMÒNICA DE BARCELONA. — Amb motiu de trobar-se de retorn d'una de les seves "tournées" artístiques, el president de la Societat Filharmònica, mestre Joan Manén, tingué lloc una reunió de la Junta Directiva, a la qual assistiren gairebé tots els membres. Parlaren la senyoreta Furnó i els senyors Roig, Mullor i Menéndez.

El mestre Manén exposà alguns dels seus nous projectes, entre els quals figura un per al maig de 1934, que podria ésser de gran interès per a l'anomenada artística de la nostra ciutat a l'estranger.

Potser dintre d'algun temps es pugui avançar quelcom ja més concret sobre aquest particular.

ÈXITS DE LLUÏSA BOSC I PAGÈS A SUÏSSA. — Ha tornat de Suïssa la coneguda arpista catalana senyoreta Lluïsa Bosc i Pagès. Donà concerts a Lausana, Berna i Ginebra. Parlant de la distingida professora, diu un crític de Lausana:

"A l'Studio de Lausana, la senyoreta Bosc i Pagès interpretà una sèrie d'obres antigues, entre elles un Preludi del segle *iv* i una Sonata de Krumpolz. Executà també pàgines de Debussy, de Fauré, i una cançó popular catalana. Tot això, amb la gràcia i l'encís que caracteritzen el seu estil."

Consignem amb gust els nous èxits de la senyoreta Lluïsa Bosc i Pagès.

OFRENA A L'ORFEÓ GRACIENC. — Per la continua cooperació prestada, tenia el propòsit el Patronat de l'Orquestra Pau Casals d'ofrenar a l'Orfeó Gracienc una làpida que commemorés l'execució de la *Missa en mi bemoll*, de Schubert, i un concert per la seva orquestra amb motiu de les noces d'argent de la dita entitat, però desitjant que ambdues mostres de la seva simpatia revesteixin la major solemnitat possible, ha preferit que coincideixin en una mateixa data, i en la impossibilitat que la làpida fos ara enllestida s'ha decidit ajornar-ho fins a la pròxima tardor.

CAMPANYA DE DIVULGACIÓ TEATRAL. — Cridats pel Círcol Artístic, ha quedat constituït un Comitè pro teatre català, integrat per les entitats següents:

Institut Teatre de la Generalitat; Societat d'Autors de Catalunya; Sindicat d'Artistes Teatral; Sindicat Musical de Catalunya; Associació d'Artistes Lírics i Dramàtics; Associació d'Empresaris d'Espectacles Públics.

Després d'un llarg canvi d'impressions, durant el qual s'ha palesat l'entusiasme i la unanimitat dels reunits perquè ben aviat sigui un fet la constitució d'una gran entitat per a cimentar damunt bases sòlides a la nostra terra el teatre català, líric i dramàtic, s'ha acordat nomenar una Comissió, la qual redactarà unes bases a la dita finalitat que seran sotmeses a la deliberació i aprovació de totes les entitats artístiques, literàries i culturals de Catalunya, les quals oportunament seran convocades.

LA FESTA DE GERMANOR DELS ORFEONS DE CATALUNYA. — Definitivament ha estat fixada la data del 22 d'octubre pròxim per a la celebració de la magna Diada de Germanor dels Orfeons de Catalunya, que enguany tindrà lloc a Terrassa.

A més de l'Escola Coral de Terrassa, com a entitat organitzadora, prendran part en aquesta Festa, l'Orfeó de Sabadell, l'Orfeó Montserrat d'Olesa, l'Orfeó de Castell del Vallès, el de Caldes de Montbui, el de La Garriga i l'Orfeó Granollerí.

Sigfried Karg-Elert. — Ha mort a Leipzig aquest artista el nom del qual s'és divulgat aquests darrers anys, especialment per la seva abundosa contribució al repertori de la música per a orgue.

Sigfried Karg-Elert nasqué a Oberndorf-am-Neckar el 21 de novembre de 1879. Realitzà els seus estudis musicals al Conservatori de Leipzig, i es comptaren entre els seus mestres Jadassohn i Reinecke. Començà la seva carrera en qualitat de pianista; durant algun temps fou encarregat de fer la propaganda d'un nou instrument anomenat *Kunstharmunium*; les limitacions d'un instrument d'aquesta naturalesa el portaren a un estudi a fons de l'orgue i a la composició de música orgànica. En aquest camp seguí al començ la tradició germànica; després recercà les novetats i en particular els efectes de colorit. Citarem, entre altres obres seves, les 66 *Improvisacions sobre chorals*, els *Vint Préludis i Postludis*, els *Tres Chorals simfònics*, la *Passacaglia en mi bemoll menor* i les *Deu peces característiques*. — A. C. S.

Henry-John Edwards. — Ha mort aquest notable organista anglès nascut a Barnstaple (Devonshire), l'any 1854. Fill i deixeble d'un organista no menys estimat, fou successor del seu pare en el càrrec d'organista a Barnstaple. Dirigió llargs anys l'"Oratorio Society" d'Exeter. Havia guanyat el títol de Mus. doc. en 1885 (Oxford); era també un pianista de talent i deixa escrites algunes obres religioses, oratoris, etc.

A. Alvarez. — Ha mort, a Niça, el tenor Alvarez, que havia assolit grans èxits *Cantaires*, i dos anys més tard (1896) *La Walkiria*.

Albert Raymond Alvarez va néixer a Burdeus l'any 1861, i debutà a l'Òpera de París en 1892 amb l'òpera *Faust*.

L'escultor Eusebi Arnau. — Va traspasar sobtadament, a la nostra ciutat, els primers dies del mes de juliol, el notable escultor Eusebi Arnau, que a la seva vàlua artística acompanyava l'ésser treballador infatigable, home boníssim i un esperit tot-hora modest. Féu el bust d'algunes personalitats del nostre Renaixement català; i entre innumerable obres d'escultura i d'escultura decorativa, dels temps heroics del catalanisme, els models de les mitges figures que decoren l'hemicicle del Palau de la Música Catalana, figures de tema musical força reeixides, encara que posades a contribució d'un projecte ornamental, estrany a l'artista, que després tots hem blasmat.

Fou també un gran medallista, sens dubte el millor que hem tingut. Els seus models de medalla honoren força l'escultura pàtria. Fou també un català de cor, que la generació actual potser havia oblidat massa, però no hem de trigar a veure el seu nom cotitzat en tot el que valia.

L'ORFEÓ CATALÀ es fa un deure d'ofrenar-li aquest sincer testimoni de recordança i d'admiració.

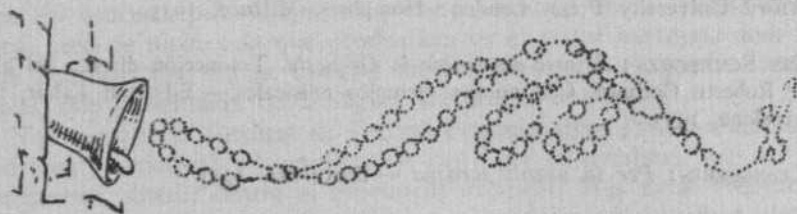
R.

El nostre volgut amic i company de Redacció Frederic Lliurat ha sofert darrerament el dolor de veure desaparèixer del seu costat l'única germana que li restava. La mort se l'ha enduta cruelment després d'una llarga malaltia, soferta amb una resignació cristiana que haurà guanyat ben cert a la que el nostre amic plora la glòria del Cel.

Leonor Lliurat i Carreras, junt amb l'altra germana Estrella, que morí fa ara vuit anys, formaren part durant un espai d'anys important de la secció coral de l'ORFEÓ CATALÀ, i amb llur tracte bondadós havien conquerit una i altra la simpatia de totes llurs companyes.

El nostre amic Lliurat ha rebut aquests dies inequívokes proves de l'afecte que les seves amistats li guarden, i no cal dir que tots els redactors de la REVISTA MUSICAL CATALANA hem sentit com a propi el seu dolor. Que Déu li doni força per a suportar la solitud en què el deixa aquesta pèrdua irreparable.

Hem d'expressar també el nostre condol a un altre amic, chorista fundador de l'ORFEÓ CATALÀ, En Rafael Vives, qui ha sofert la pèrdua del seu pare, germà que fou de l'il·lustre mestre Amadeu Vives, el qual va precedir-lo en la ruta ignota de l'eternitat, com sabem, fa ben pocs mesos. — A. C. S.

Publicacions rebudes

MÚSICA

CONSTANT LAMBERT: *Piano Concerto: Concerto for Solo Pianoforte and Nine Players*. — Oxford University Press, London.

A. MOFFAT: *Músics vells per a la juvenesa*. Vol. III. Violi i piano (primera posició). Revisió i digitació de peces originals de Schubert, Hook, Steibelt, Stanley, Purcell, Händel, Arne, Gaillard, Reeve, Babel i Spohr. — B. Schott's Söhne, Mainz.

A. GRETCHAMINOFF: *Quadern d'esbossos*. Dotze peces fàcils per a piano. Op. 131. — B. Schott's Söhne, Mainz und Leipzig.

LUDOVICI VAN PULAER: *Missa "Christus resurgens"*. Quam ad fidem codicis cameraensis edidit et editionem signis musicis munivit Julius Delporte, Presb. — Editions de la Schola, 269, rue St. Jacques, Paris.

Musici organici IOHANNIS CABANILLES. Opera omnia nunc primum in lucem edita cura et studio Hyginii Anglès pbri. Volumen II. — Institut d'Estudis Catalans: Biblioteca de Catalunya, Barcelona, 1933.

LLIBRES

EDWIN EVANS: *Stravinsky. The Fire-Bird and Petrushka*. — "The Musical Pilgrim", Oxford University Press, London: Humphrey Milford, 1933.

HERMANN SCHERCHEN: *El arte de dirigir la Orquesta*. Traducción directa del alemán por Roberto Gerhard. Con nuevos ejemplos musicales. — Editorial Labor, S. A., Barcelona, 1933.

JOAN LLONGUERES: *Per la nostra sardana*. — Barcelona, 1933.

REVISTA NOVA

MUSICOGRAFIA. Publicació mensual de l'Institut-Escola de Música de Monóvar (Alacant).

En els dos primers números d'aquesta nova Revista musical es llegeixen importants treballs que signen José Subirà, Eduardo L. Chavarri, Boris de Schloezer i M. Palau Boix, i una informació molt detallada del moviment musical nacional i estranger.

Desitgem a *Musicografia* una vida llarga i fecunda a benefici de la cultura alacantina i de la peninsular en general.